

CURIERUL JUDICIAR

DOCTRINĂ — JURISPRUDENȚĂ — LEGISLAȚIUNE — ECONOMIE POLITICĂ — FINANȚE — SOCIOLOGIE

Director : DEM. I. DOBRESCU
Președintele Uniunii Avocaților din România

COMITETUL DE REDACȚIE :

TR. ALEXANDRESCU *Avocat, Direct. Contenc. B-cesi & le a Țărei Românești* ALEX. CERBAN *Profesor la Facultatea de Drept, București* IOSEF G. COHEN *Avocat* GR. CONDURATU *Fost Consilier la C. de Apel București, Avocat* RENÉ DEMOGUE *Profesor la Facultatea de Drept din Paris*
V. DONGOROZ *Dr. în Drept din Buc. Avocat* ALFRED JUVARA *Profesor Universitar, Avocat* Dr. ȘTEFAN LADAY *Fost Magistrat juriconsult în Cluj* D. NEGULESCU *Profesor la Facultatea de Drept, București* I. GR. PERIETEANU *Avocat* C. SIPSOM *Profesor la Facultatea de Drept, București*
C. STOEANOVICI *Dr. în Drept din Paris Avocat* GR. TRANCU-IAȘI *Fost Ministru al Muncii Avocat* P. VASILESCU *Dr. în Drept din Paris Avocat* AL. VELESCU *Dr. în Drept din Buc. Avocat* ALBERT WAHL *Profesor la Facultatea de Drept din Paris*
cretar de redacție: E. C. DECUSARĂ, Dr. în Drept din Paris, Directorul Statisticii Judiciare
Meml. corespondenți pentru Paris : EDOUARD LÉVY și SILVIU KRAINIC, D-ri în Drept, Avocați, Paris
Mem. corespondent pentru Polonia : EMIL ST. RAPPAPORT, Consilier la Curtea de Casație din Varșovia

ABONAMENTUL

Un an. p. B-ci, Case com., Autorit. 1400lei
" Avocați 1000 "
" Magistrați 800 "
6 luni prețul de sus pe jumătate

APARE ODATĂ PE SĂPTAMANA
în lunile Iulie și August
Apare odată la două săptămâni

Abonamentele se plătesc totdeauna înainte

Redacția și Administrația
București, Strada Artei Nr. 5
Lângă Palatul Justiției
TELEFON 12/29

D-l consilier C. Hamangiu lipsind câteva zile din București, dăm loc cu plăcere următoarei scrisori ce ne-a trimis :

Revistei „CURIERUL JUDICIAR”

Iau parte cu toată inima la sărbătorirea terminării admirabilei opere de știință penală a savantului Profesor care a fost I. Tanoviceanu, felicitând pe toți acei cari au desăvârșit această mare și superioară lucrare de doctrină, jurisprudență și drept comparat.

Cele 5 volume ale lui Tanoviceanu pot fi puse cu cinste alături de cele mai savante lucrări similare din străinătate, onorând atât memoria mult regretatului Profesor, cât și munca creatoare a acelor cari au complectat-o, în special a tânărului și învățatului nostru penalist Vintilă Dongoroz.

C. HAMANGIU

Consilier la Inalta Curte de Casație
Directorul „Pandectelor române”

SUMAR

— Ierarhia funcțiilor, armonizarea salariilor și situația constituțională a Consiliului legislativ, de Ion C. Filitti, consilier permanent legislativ;

— Sărbătorirea Muncii și a Științei de Convivus.

JURISPRUDENȚA:

— Curtea de Casație s. I: Dr. I. Puțureanu cu Banca *Marmorosch Blank et Co. și alții* (Dacă mandatul dat de reprezentanții Societății se revoacă prin încetarea puterii reprezentanților societății cari l-au dat? Interpretarea convențiilor. Cum se face?);

— Casație s. III : Banca de Scont din Timișoara cu *Iszo Gero* (Imprumuturi de război austriace. Lombardarea lor la Băncile din teritoriile alipite. Statul român nu este obligat să restituie valoarea acelor titluri);

— Trib. Ilfov s. I com.: Banca Românească cu *Inginer Gr. Stavar* (Trib. poate aprecia din diferitele împrejurări de fapt dacă contul ce există între părți are caracterul unui contract de cont current) cu o Notă de avocatul Dr. Corneliu Jecu.

Ierarhia funcțiilor, armonizarea salariilor și

Situația constituțională a Consiliului Legislativ

Este cunoscută agitația pe care, în toate cercurile de funcționari, a produs-o proiectul de anul trecut devenit apoi legea pentru armonizarea salariilor. S'a deslănțuit un adevărat „bellum omnium contra omnes”.

Funcționarii s'au arătat preocupați nu numai de quantumul salariilor, dar și de precăderea ierarhică. Se întrebau nu numai în ce tip de salariu vor fi cuprinși, dar și cu cine vor sta alături în același tip.

Regimurile democratice nu pot stărpî preocupările de precăderi onorifice. Nu sunt rare incidentele în comisii, la ceremonii, sau în alte împrejurări ale vieții publice, pe urma pretențiilor de precădere ale participanților.

La noi, dela introducerea regimului constituțional, ierarhia funcțiilor Statului n'a fost reglementată. Protocolul care a funcționat la Palat sau la Ministerul de Externe a fost lipsit de temelie legală, a fost empiric și n'a putut evita totdeauna incidentele provocate de diferite susceptibilități.

Într-o țară democratică, ordinea ierarhică a funcțiilor nu poate deriva decât din salariile respective. Funcționarea a simțit aceasta cu prilejul legii de armonizare. A considerat cu drept cuvânt că *salariul este semnul importanței în Stat a funcțiunii.*

Dacă în aceeași categorie de funcționari, nu se admite ca superiorul să fie retribuit mai puțin decât inferiorul, tot așa nu se înțelege ca importanța relativă dintre funcțiuni aparținând unor categorii diferite să nu fie marcată deasemenea prin salariile respective.

Preocupat de a satisface această cerință, proiectul de armonizarea salariilor întocmit de fostul subsecretar de Stat la Finanțe d. Manoiulescu, stabilea principiul că *la funcții și grade egale trebuie să corespundă lefuri egale.*

Trebuia deci stabilit care sunt funcțiile egale, paralelismul adică între funcțiile de diferite categorii. Lucrare grea, declară expunerea de motive a proiectului. Era necesară într'adevăr o delicată cumpănire, o atentă apreciere, pentru a stabili importanța relativă a unor funcții diferite.

Proiectul admitea următoarele criterii: condițiile de admisibilitate și de selecțiune; felul și durata activității prealabile

cerute; perspectivele și viteza de înaintare; gradul de nea-târănare sau de autonomie a funcțiilor.

Toate aceste criterii erau juste. Lipsese însă încă unul și esențial: *rolul constituțional al funcțiilor în Stat*. Acest criteriu a fost nesocotit în parte în *anteproiectul* întocmit de d. *Manoilescu* și a fost apoi neglijat cu totul în fazele prin care a trecut anteproiectul până ce a devenit lege.

I

Elementul constituțional dela care trebuie să pornească armonizarea salariilor și prin ea și ierarhizarea funcțiilor, a fost indicat de Consiliul legislativ în procesele verbale Nr. 42 dela 1-2 Aprilie și Nr. 428 dela 6 Mai 1927 asupra proiectului de lege pentru armonizare.

Consiliul a arătat că sistemul nostru constituțional prevăzând separația puterii Statului în trei ramuri: executivă, judecătorească și legiuitoare, ele stau pe picior de egalitate și nu pot fi subordonate una alteia.

Până la noua noastră Constituție dela 1923, care a înființat Consiliul legislativ, nu existau funcționari de Stat decât în două din cele trei ramuri ale puterii acestuia și anume în cea executivă și în cea judecătorească. Cei mai înalți exponenți ai acestor două ramuri erau: Guvernul, compus din Miniștri și Curtea de Casație compusă din prim-președinte, președinți (cu care era asimilat procurorul general) și consilieri.

Se adăoga puterea spirituală, reprezentată prin cei mai înalți demnitari bisericești: Mitropolii și episcopii.

Constituantul dela 1923 a introdus un element nou: Consiliul legislativ, element al puterii legiuitoare, cum voi arăta în partea a III-a a acestui articol, compus din funcționari de Stat, încât avem, în noul nostru sistem constituțional, printr-o trăsătură specifică a Constituției noastre, funcționari de Stat aparținând puterii legiuitoare.

În cât privește ramura executivă, au intervenit după război două schimbări. S'a prevăzut în bugete pentru primul ministru o salarizare superioară de a celorlalți miniștri, iar art. 93 din noua Constituție precizează că „Miniștrii întruniți alcătuiesc Consiliul de miniștri, care este prezidat, cu titlul de președinte al Consiliului de Miniștri, de acela care a fost însărcinat de Rege cu formarea guvernului”. De altă parte, prin art. 100 din noua Constituție s'a permis înființarea de subsecretari de Stat, ca elemente ale guvernului subordonate miniștrilor și cari „vor putea lua parte la desbaterile Corpurilor Legiuitoare sub responsabilitatea miniștrilor”.

În sfârșit, în ramura puterii spirituale, s'a înființat Patriarhia română.

Consiliul legislativ a opinat, în avizele sale citate, că puterile Statului neputând fi subordonate una alteia și neavând între ele decât raporturile de *interdependență* neapărate fără de care mecanismul Statului n'ar putea funcționa, *vârful* acelor puteri separate trebuie să fie așezate, în ierarhia Statului, pe aceeași linie, la aceeași înălțime.

Acesta este criteriul constituțional dela care trebuie să pornească ierarhizarea prin salarizare a funcționarilor Statului, de sus în jos. Punct de plecare determinat de Constituție și care înlătură posibilitățile de arbitrar. În articolul de față nici nu mă ocup de cât de acest punct de plecare.

Voesc să cercetez dacă o armonizare pe baza propusă de Consiliul legislativ se poate sprijini și pe *precedentele vieții noastre publice dela Constituția din 1866 încoace*.

Până la război, când nu exista pentru primul ministru o salarizare deosebită de a celorlalți miniștri, *primul președinte al Curții de Casație* a fost *constant* retribuit *mai mult* de cât miniștrii de Stat și în consecință chiar decât primul ministru. Abia după război, retribuția lui a devenit inferioară a celeia a miniștrilor, ba chiar și a altor câtorva înalți funcționari ai Statului (v. bugetul pe 1927). Așa dar, tradiția constantă a României constituționale până la război, vine în

sprijinul părerii Consiliului legislativ că în conformitate cu principiul separației puterilor, primul președinte al Curții de Casație, vârful puterii judecătorești, trebuie să fie pus pe aceeași treaptă cu primul ministru, șef al puterii executive.

Președinții și procurorul general dela Casație au fost retribuiți, dela 1866 încoace, ca și miniștrii. Iarăși numai după război retribuția lor a devenit inferioară a celeia a miniștrilor. Prin urmare iarăși tradiția constantă a României constituționale până la război, sprijinește teza Consiliului legislativ că președinții și procurorul general dela Casație trebuie să fie puși pe aceeași treaptă cu miniștrii de Stat.

Consilierii Curții de Casație erau retribuiți, dela 1866 încoace, până la câțiva ani înainte de război, cu un salariu imediat inferior aceluia al miniștrilor; au fost retribuiți apoi ca și miniștrii. Tot numai după război situația lor a fost scăzută. Așa dar este pe deplin justificată propunerea Consiliului legislativ, ca, ținând seamă de înființarea subsecretarilor de Stat, consilierii dela Casație să fie puși pe același picior cu aceștia.

Consiliul legislativ a relevat în avizele sale că *salarizarea la fel a miniștrilor și a subsecretarilor de Stat* (v. bugetul 1927 și legea armonizării salariilor) *nu este justificată*. Conform art. 100 din Constituție, subsecretarii de Stat nu lucrează pe răspundere proprie, ci pe a miniștrilor titulari și numai în limita delegației speciale date de aceștia. De aceea atât generalul Averescu cât și d. Vintilă Brătianu s'au restit că nu privesc pe subsecretarii de Stat ca miniștri, ci ca elemente politice de valoare din care se pot recruta miniștri. Nu poate deci constitui o „capitis diminutio” pentru ei să fie puși pe aceeași linie cu consilierii Curții de Casație¹⁾.

Paralelismul deci ce Consiliul legislativ a opinat că trebuie stabilit între membrii Guvernului și acei ai Curții de Casație își găsește temeiul atât în principiile Constituționale, cât și în tradiția noastră până la război.

În conformitate cu principiile Constituției mai este însă, după cum a arătat Consiliul legislativ, că numai *după cei mai înalți exponenți ai celor trei puteri ale Statului pot să vie în rând celelalte demnități ale Statului*.

Așa s'a și înțeles la noi ierarhia funcțiilor în primii ani ai vieții noastre constituționale, după cum arată următorul tablou întocmit pe baza bugetului Statului nostru la 1867.

1. Mitropolit (8000 lei).
2. Prim-Președinte la Casație (4300).
3. Episcop, ministru de Stat, președinte și procuror general la Casație (4000).
4. Consilier la Casație (3.700).
5. Președinte la Curtea de conturi; agent diplomatic la Constantinopol, Paris, Londra și Florența (3000).
6. Prim-Președinte de Curte de Apel (2.600).
7. Consilier la Curtea de Conturi, secretar general de minister, inginer inspector (2500).

Această ordine o voi numi *constituțională*, pentru că era într'adevăr conformă cu principiile Constituției.

După câțiva ani însă a început știrbirea.

Mai întâiu, agenții diplomatici, dar numai cei acreditați pe lângă Statele mari, după ce fuseseră retribuiți mai puțin decât Consilierii dela Casație, au fost ridicați deasupra acestora și echivalați cu președinții Curții de Casație. În consecință:

Erarhia priț salarizare la 1874 era următoarea:

1. Mitropolit (3000).
2. Prim-președinte la Casație (1592).
3. Ministru, episcop, președinte și procuror general la Casație; agent diplomatic la Constantinopol, Paris, Londra, Roma, Viena și Petersburg (1500).

1) Deosebirea între miniștri și subsecretari de Stat a fost făcută și de legiuitorul dela 1925, în legea de organizare a Consiliului legislativ, când a dispensat de stăgiu, pentru a deveni membri ai acestui Consiliu, pe miniștri, dar nu și pe subsecretari de Stat.

4. Consilier la Casație (1370).
5. Agent diplomatic la Belgrad (1300).
6. Președinte la Curtea de Conturi (1115).

Prin urmare *cea dintâi știrbire a fost adusă ierarhiei constituționale în favoarea șefilor de misiuni diplomatice* acreditați pe lângă Statele mari.

După vreo 20 de ani, știrbirea a început să degenereze în confuzie. Președinții și procurorul general dela Casație au rămas singuri în tipul lor de salarizare. Miniștrii de Stat și miniștrii plenipotențiarilor cl. I au fost scoborâți în treapta imediat inferioară, la un loc cu consilierii dela Casație, ridicându-se însă tot odată la această treaptă nu numai președintele Curții de Conturi, dar și inginerii inspectori generali cl. I.

Astfel,

Erarhia prin salarizare la 1895-6 era :

1. Mitropolit (3083).
2. Prim-Președinte la Casație (1700).
3. Președinte și Procuror general la Casație (1600).
4. Episcop (1541).
5. Ministru, consilier la Casație, ministru plenipotențiar cl. I, Președinte la Curtea de Conturi, ingineri inspectori generali cl. I (1500).

6. Prim-Președinte de Curte de apel, consilier la Curtea de Conturi, ministru plenipotențiar cl. II, ingineri inspectori generali cl. II, generali de divizie chiar comandanți de Corp (1200).

Era un non sens mai vechi de a pune pe aceeaș treaptă cu Miniștrii de Stat pe șefii misiunilor diplomatice, subordonați lor și chemați a executa ordinele lor. Non sensul devenea și mai accentuat decând „Ministru plenipotențiar”, fie chiar de clasa I, devenise un grad ce se obținea în mod aproape automat, după un anumit stagiu în gradul inferior, independent de funcția de șef de misiune.

Tot așa era un non sens de a pune pe aceeaș treaptă cu Miniștrii de Stat pe inginerii inspectori generali clasa I.

Prin legea dela 14 Martie 1912 s'a conferit apoi tuturor primilor președinți de Curți de apel grad și leafă de Consilieri de Casație, ceea ce a introdus o nouă anomalie în ierarhia funcțiilor.

În sfârșit și administratorul Casei pădurilor a fost pus în acelaș tip de salarizare ca și Miniștrii.

In consecință, înainte de războiu, ajunsesem la următoarea

Erarhie prin salarizare la 1913-1914:

1. Mitropolit (3083).
2. Prim-Președinte la Casație (1700).
3. Președinte și Procuror General la Casație (1600).
4. Episcop (1541).
5. Ministru, Consilier la Casație, Prim-Președinte de Curte de Apel, Președinte al Curții de Conturi, Ministru plenipotențiar clasa I, inginer inspector general clasa I, administrator al Casei pădurilor;
6. General de divizie, chiar comandant de Corp sau Șef al Marelui Stat Major.

Ne depărtasem mult de ordinea constituțională dela 1867.

Se călcase ordinea constituțională, mai întâi în favoarea Corpului diplomatic, apoi și a Corpului tehnic.

După războiu, confuzia s'a transformat în haos.

S'au acordat la întâmplare, din considerații personale sau politice, sporuri de salarii în unele ramuri de funcționari, fără nici o preocupare de armonizare cu salariile funcționarilor din alte ramuri și mai puțin încă de rolul constituțional al funcțiilor.

S'a ajuns astfel, după războiu, că dintre funcționarii care mai înainte fuseseră, fără rost, retribuiți ca și Miniștrii de Stat, numai Miniștrii plenipotențiarilor clasa I au rămas retribuiți ca și aceștia, urcându-se tot odată leafa și umora și altora. Nu numai atât, dar Miniștrii de Stat și Miniștrii plenipotențiarilor clasa I au ajuns să fie retribuiți mai mult chiar nu numai decât Președinții, dar chiar decât Primul-Președinte dela Casație. Chiar și Miniștrii plenipotențiarilor de clasa II-a, de unde înainte de război se aflau cu două trepte mai jos decât Con-

silierii dela Casație, s'au urcat după războiu cu două trepte mai sus decât aceștia, câștigând adică 4 trepte în scara ierarhizării prin salarizare.

Anomalie cu atât mai izbitoare cu cât s'a înmulțit și numărul purtătorilor titlului de Min. plen. clasa I. Dacă avem Min. plen. cl. I cari reprezintă țara în străinătate ca șefi de misiuni, avem alții cari îndeplinesc în administrația centrală a Ministerului de externe funcția de directori, fie și numai de directori ai cifrului. Dacă nu este justificată asimilarea cu miniștrii de Stat a miniștrilor plen. cl. I, chiar șefii de misiuni, deoarece sunt subordonați celor dintâi și trebuie să execute ordinele lor, cu atât mai absurdă este această asimilare în favoarea miniștrilor plen. cl. I cari nu îndeplinesc decât funcția de secretari generali sau de directori în ad-ția centrală a ministerului de Externe.

Cât privește retribuirea miniștrilor plen. cl. II, mai mult de cât Consilierii dela Casație, ea eră deadreptul arbitrară.

În Belgia, min. plen. cl. I, chiar acei cari sunt acreditați pe lângă Puterile mari cu titlul de ambasadori, au o leafă inițială mai mică decât a miniștrilor de Stat și a consilierilor de la Casație. Numai prin maximum de gradații ajung să se asimileze cu aceștia din urmă.

Tot după războiu s'a accentuat anomalia în privința situației *Corpului tehnic*. De unde, mai înainte, inginerii inspectori generali clasa I, izbutiseră numai să se egaleze cu Consilierii dela Casație, ei s'au ridicat după război cu 4 trepte mai sus decât aceștia, așezându-se între primul-președinte și președinții Curții de Casație. Chiar un inginer inspector general clasa II, ajunsese să fie retribuit ceva mai mult decât un consilier dela Casație. În sfârșit directorii generali C. F. R. și P. T. T., prin excepție față de ceilalți directori generali de instituții autonome, s'au ridicat chiar peste primul președinte dela Casație, iar președintele Consiliului tehnic superior s'a egalat cu acesta.

Subsecretarilor de Stat li s'a acordat, fără sens, aceeaș retribuire ca și Miniștrilor de Stat și în sfârșit și capii bisericii au fost subordonați în salarizare șefului Guvernului.

Ajunsesem astfel la următoarea

ierarhie prin salarizare la 1927

1. Prim Ministru (12.500).
 2. Ministru, Subsecretar de Stat, Mitropolit, Ministru plen cl. I. (5000).
 3. Director general C. F. R. (4800).
 4. Director general P. T. T. (4600).
 5. Prim Președinte la Casație și Președinte al Consiliului tehnic superior (4500).
 6. Inginer inspector general cl. I (4200).
 7. Președinte la Curtea de Casație și la Consiliul legislativ (4100).
 8. Episcop Președinte la Curtea de Conturi, Ministru plen. cl. II, Director al școlii politehnice din Timișoara (4000).
 9. Inginer inspector general cl. II (3800).
 10. Consilier la Casație și la Consiliul legislativ (3700).
- O completă înjosire a supremei instanțe judecătorești, prin nesocotirea situației ei constituționale în Stat.*
- Eră vreme într'adevăr, să se puie ordine în haos.
- Ante proiectul întocmit de d-l *Manoilescu* a încercat să a-llice principiul: la funcții egale, salarii egale. Puțin i-a lipsit să să reîntroneze ordinea constituțională.
- Într'adevăr, ierarhia prin salarizare, după ante-proiect, era următoarea:
1. Prim Ministru.
 2. Patriarh, Prim Președinte la Casație.
 3. Ministru, Sub secretar de Stat, Mitropolit, Prim-Președinte la Consiliul legislativ.
 4. Președinte și Procuror general la Casație.
 5. Consilier și Procuror la Casație, Prim-Președinte de Curte de apel.
 6. Secretar general de Minister, Episcop, General de Corp,

Președinte la Consiliul legislativ, Președinte la Curtea de Conturi, Ministru plen. cl. I, Director General P. T. T., Director general al Siguranței, Prefectul poliției Capitalei.

Asupra acestei ierarhii erau următoarele rezerve de făcut:

a. Patriarhul și Primul-Președinte dela Casație trebuiau puși în aceeași categorie cu Primul Ministru.

b. Miniștrii și sub secretarii de Stat trebuiau puși în 2 categorii deosebite.

c. Se nesocotea legea organică a Consiliului legislativ, care dă Președinților și membrilor acestuia situația președinților și membrilor dela Curtea de Casație, chestiune de care mă voi ocupa în partea III-a a acestui articol.

d. Episcopii erau așezați prea jos.

e. Unele din funcțiile din categoria 6, erau mai la locul lor în categoria imediat inferioară.

Din nenorocire, în loc de a suferi aceste câteva modificări pentru a reveni în totul la ordinea constituțională, ante-proiectul a evoluat, din considerații subiective sau politice, spre haosul de mai înainte.

Mai întâi anteproiectul s'a transformat într'un *proect* în care ierarhia prin salarizare era următoarea:

1. Prim Ministru.

2. Patriarh și Prim-Președinte la Casație.

3. Ministru, Subsecretar de Stat, Mitropolit, Prim Președinte la Consiliul legislativ.

4. Președinte și Procuror General la Casație, General de Corp.

5. Consilier și procuror la Casație, prim președinte la Curtea de apel, Președintele Consiliului tehnic superior, Președinte la Consiliul legislativ, Președintele Consiliului administrativ, Ministrul plen, Cl. I.

6. Secretar general de Minister, Episcop, Președinte la Curtea de Conturi, Consilier legislativ, Consilier la Consiliul administrativ, Ministru plen. cl. II, General de divizie, Directori Generali ai Instituțiilor autonome (P. T. T. etc.), Directorii Institutelor Medico-legal, Babeș și Geologic.

Asupra acestui *proect*, pe lângă rezervele ce-am făcut asupra ante-proiectului, mai erau de făcut următoarele observații:

a. Se ridicau în aceeași treaptă cu Consilierii Curții de Casație, funcționari cari în ordinea constituțională trebuie așezați mai jos;

b. Se așeza Curtea de Conturi mai jos decât Consiliul administrativ.

Pe când *Curtea de Conturi* este un organ constituțional, merit să verifice dintr'un anumit punct de vedere, activitatea tuturor departamentelor, *Consiliul administrativ* este un organ creat printr'o *lege ordinară*, pe lângă un singur Minister. Intre aceste două instituții, ierarhia este tocmai invers decum s'a prevăzut în *proectul* Manoilescu.

Președinții și membrii Consiliului administrativ au și fost retribuiți, încă dela înființarea acestui Consiliu la 1908, până inclusiv în bugetul anului 1927, mai puțin decât Secretarii Generali de Ministere și decât Directorii generali ai Instituțiilor autonome.

c. *Proectul călea, în favoarea Corpului diplomatic, principiul pe care-l stabilea totuși în expunerea de motive, anume că funcționarul trebuie salarizat după funcția ce ocupă efectiv și nu după gradul ce-l are într'un corp special.* Contrar acestui principiu, *proectul* a tratat pe toți Miniștrii plen. cl. I ca și pe aceia cari îndeplinesc funcțiunea de șefi de oficii diplomatice, iar celor de cl. II li-a dat o situație cu totul nepotrivită față de a celorlalte corpuri speciale.

d. *Generalilor de Corp*, *proectul* le creia o situație care avea să fie punctul de plecare al unei ridicări excesive a gradelor militare în ierarhia Statului.

Astfel, *proectul* constituia un regres față de ante-*proect*.

Avizul pe care Consiliul legislativ l'a dat asupra acestui *proect*, a fost nesocotit în cea mai mare parte.

La Senat și la Cameră *proectul* a mai suferit apoi și alte modificări curat arbitrare, care l'au depărtat și mai mult de

temeul constituțional și l'au transformat într'o lege lipsită de orice criteriu obiectiv.

Ierarhia prin salarizare după legea armonizării se prezintă azi astfel:

1. Prim Ministru și Patriarh.

2. Prim Președinte la Casație.

3. Ministru, sub secretar de Stat, Mitropolit.

4. General de Corp, General de Divizie Inspector de armată sau șef al Marelui Stat Major; Prim Președinte al Consiliului legislativ, Ministru plen. cl. I, Președinte și Procuror General la Casație.

5. General de divizie cu comandă superioară, Președinte la Consiliul legislativ, Episcop.

6. General de divizie, Președintele Consiliului tehnic superior, Președintele Consiliului administrativ, Președintele Curții de Conturi, Consilier și Procuror la Casație, Prim-Președinte de Curte de apel, Ministru plen. cl. II, Director General P. T. T.

7. Secretar general de Minister, Inginerii Inspectori Generali: cl. I și similarii lor din celelalte Corpuri speciale, directorii generali ai Instituțiilor autonome, Consilierii Legislativi, Consilierii Curții de Conturi, membrii Consiliului administrativ, Directorii Institutelor Babeș, Medico-legal și Geologic.

Această lege, pe lângă toate defectele ante-*proectului* și *proectului* a mai adăugat și următoarele:

a. A favorizat și mai mult încă *Corpul diplomatic* față de celelalte Corpuri speciale ridicând pe Miniștrii plen. cl. I la treapta Președinților dela Curtea de Casație și pe cei de cl. II la treapta Consilierilor aceleiași Curți.

b. A reabilitat numai în parte *Curtea de Conturi*, punând-o pe același picior cu *Consiliul administrativ*.

c. A ridicat *gradele militare în mod excesiv*. Intr'adevăr, dacă *gradul* de general de Corp de armată nu se conferă decât în mod excepțional și numai în timp de război, sau pentru merite din timp de război, nu-i mai puțin adevărat că el nu constituie decât un grad mai mult decât acel al Generalilor de divizie și, ca și aceștia, a și fost *constant* retribuit, inclusiv în bugetul 1927, mai puțin decât Consilierii dela Casație. Intr'adevăr, armata este forța publică însărcinată cu aducerea la îndeplinire a măsurilor luate de puterea executivă pentru menținerea ordinii interne și apărarea țării în afară, iar militarii nu sunt decât funcționari ai puterii executive, subordonați Guvernului. Legea armonizării a împărțit pe Generalii de divizie și de brigadă în categorii, ceea ce a dus la urearea acestora în ierarhie mai sus decât îngăduie ordinea constituțională (2).

De altfel o *dovadă izbitoare a caracterului personal și arbitrar al legii*, este că directorului general P. T. T. i s'a făcut o situație deosebită de a tuturor celorlalți directori generali de Instituții autonome.

Un haos complet.

III

Cât privește *Consiliul Legislativ* (3), situația lui constituțională în Stat, confirmată prin legea lui de organizare, a fost nesocotită chiar prin anteproiectul de armonizarea salariilor întocmit de d-l Manoilescu.

Consiliul Legislativ a fost considerat ca și unul din corpurile consultative, create prin diferite legi ordinare și alipite pe lângă diverse departamente cum ar fi Consiliul administrativ sau Consiliul tehnic.

Consiliul legislativ, în procesele verbale menționate, a arătat că este un organ constituțional, merit să colaboreze cu Guver-

2) În Franța toți generalii de divizie au o retribuție mai mică decât Consilierii dela Casație și dela Consiliul de Stat (Bugetul 1926).

3) Cf. I. C. Filitti, Originea și menirea Consiliului legislativ. Extras din Revista de drept public, anul II (1927) p. 41—60.

nul și cu Parlamentul la opera de legiferare, adică să îndeplinească cea mai înaltă menire în Stat. El este un element al Puterii legiuitoare, care-și deține atribuțiile dela art. 76 al noiei Constituții. Acest articol face parte din Titlul I, Cap. I, al Constituției, care se ocupă de *puterea legiuitoare* și acest capitol este împărțit în 3 secții: Adunarea deputaților, Senatul și Consiliul legislativ.

Consiliul legislativ fiind, în sistemul Constituției noastre de la 1923, deși compus din funcționari, un element al Puterii legiuitoare, nu poate fi așezat mai prejos decât celelalte elemente ale aceleiași Puteri, adică decât Camera și Senatul.

De altă parte, cele trei puteri ale Statului fiind separate în sistemul Constituției noastre, ele stau pe picior de egalitate și nu pot fi subordonate una alteia. În consecință Consiliul legislativ trebuie așezat pe aceeaș treaptă cu cel mai înalt exponent al Puterii judecătorești, care este Curtea de Casație și cu cel mai înalt exponent al puterii executive care este guvernul.

În conformitate cu aceste principii, legea organică dela 1925 a Consiliului legislativ a și așezat pe Președinții și Consilierii lui pe aceeaș treaptă cu Președinții și Consilierii dela Casație ⁴⁾.

Legea armonizării salariilor, nu numai că a nesocotit situația constituțională a Consiliului legislativ, dar a nesocotit-o și pe aceea a Curții de Casație, scăborând-o mai jos decât a Guvernului, suprem exponent al Puterii executive și asimilând-o chiar cu a unor funcții ale Statului subordonate Puterii executive.

S'au formulat însă și argumente teoretice împotriva tezei Consiliului legislativ în privința situației și rolului său constituțional (5).

S'a zis pe deoparte, că sediul art. 76 în noua noastră Constituție nu îndrituiește concluziile trase de Consiliul legislativ, iar de altă parte, că acest Consiliu nu este decât un organ consultativ al Puterii executive, cum era Consiliul de Stat dela 1864.

1) S'a spus că diviziunile din textul Constituției pe care Consiliul legislativ s'a întemeiat pentru a se califica de element al Puterii legiuitoare ar fi „nlogice și arbitrar” și că deci Consiliul neputând face parte din această putere și nefăcând parte nici din cea judecătorească, nu rămâne să fie decât un element al Puterii executive.

Consiliul legislativ a arătat că în Constituția noastră actuală, la Titlul III care vorbește „Despre Puterile Statului”, Cap. I intitulat „Despre Reprezentarea Națională” are trei secțiuni: I „Despre Adunarea Deputaților”; II „Despre Senat”; și III „Despre Consiliul legislativ”.

Din cauza acestui sediu al materiei deoparte, din cauza atribuțiilor date Consiliului legislativ de art. 76 din Constituție de altă parte Consiliul legislativ, nefăcând parte nici din puterea executivă, nici din puterea judecătorească, nu rămâne, prin acelaș argument de care se servesc adversarii, să facă parte decât din puterea legiuitoare pe lângă Camera și Senat.

S'a susținut că nu se dovedește cu nimic că diviziunile făcute în textul Constituției și în special în Titlul III corespund unei împărțiri logice și științifice a materiei. Din contră aceste diviziuni se par cu totul arbitrar și întâmplătoare.

4) În Franța, președinții și consilierii de la Consiliul de Stat sunt retribuiți ca și acei de la Curtea de Casație.

Ordinea de precădere a corpurilor constituite este fixată în Franța, prin decretul de la 16 Iunie 1907 după cum urmează: președinții senatului și camerei; guvernul; senatul și camera; consiliul de Stat; Curtea de Casație; Curtea de Conturi; Consiliul superior al războinului; Institutul Franței; Consiliul superior al Instrucției publice; prefectul departamentului Senei; prefectul poliției Parisului; Consiliul municipal al Parisului; Consiliul general al departamentului Seinei; Guvernatorul militar al Parisului; Curtea de apel.

5) Cf. Paul Negulescu, Curs de Drept constituțional român. București 1927, pag. 406—412.

Este însă evident că textele constituționale, ori cât s'ar părea unora de neștiințifice sau arbitrar, rămân texte constituționale și că aplicarea lor nu poate fi subordonată părerilor individuale, ori cât de autorizate ar fi ele.

Titlul III al Constituției, care vorbește despre puterile Statului, este împărțit în 5 capitole. Locul Consiliului legislativ, din cauza atribuțiilor pe care i le dă art. 76 din Constituție, nu putea fi nici la Cap. II despre Rege și miniștri, nici la Cap. III despre miniștri, nici la Cap. IV despre puterea judecătorească, nici la Cap. V despre instituțiile județene și comunale; rămânea să fie la Cap. I „Despre Reprezentarea Națională”.

Când Constituția sub Cap. I, care vorbește despre reprezentarea națională a grupat și Camera și Senatul și Consiliul legislativ, este evident că n'a înțeles a zice că Consiliul legislativ face parte din Reprezentarea națională. Relevând aceasta, Consiliul Legislativ a observat că a fost grupat și el sub Capitolul despre reprezentarea națională în înțeles de putere legiuitoare. Aceasta nu însemnează că Consiliul legislativ a crezut că reprezentanta națională este o noțiune sinonimă cu aceea de putere legiuitoare.

Este adevărat că în Cap. I de sub Titlul III al Constituției nu este cuprinsă *toată* puterea legislativă, după cum Cap. II de sub acelaș Titlu nu cuprinde *toată* puterea executivă, dar aceasta nu însemnează că elementele câte sunt cuprinse în Capitolele respective nu fac parte din puterile respective.

Este adevărat că art. 34 de sub Titlul III zice că „Puterea legislativă se exercită colectiv de către Rege și Reprezentarea națională” și adaugă că Reprezentarea națională se compune din Camera și Senat, fără a vorbi de Consiliul legislativ, dar nu se poate argumenta pe această bază ca și cum ne-am afla încă sub imperiul vechei noastre Constituții când Consiliul legislativ nu exista.

Orice lege cere învoirea celor trei ramuri ale puterii legiuitoare, zice art. 34 al Constituției actuale cum zicea și Constituția veche; dar Constituția nouă a adăugat totuși un element care lipsea din Constituția veche și acest element nou este Consiliul legislativ Constituția nouă cere în realitate, pentru ca o lege să poată fi votată, nu numai învoirea celor trei ramuri ale puterii legiuitoare, cum se exprimă art. 34, dar și un aviz al Consiliului legislativ. O lege care ar fi votată fără ca Consiliul legislativ să-și fi dat avizul, ar fi o lege neconstituțională. În cadrul și în limitele fixate de art. 76 al noiei Constituții, Consiliul legislativ, deși nu este ales și deși avizele sale nu leagă pe legiuitor, este un element nou al puterii legiuitoare în România.

Este o trăsătură specifică a noiei noastre Constituții de care interpretatorii ei sunt datori să ție seamă, ori cât ar constitui această trăsătură o inovație față de dreptul nostru constituțional anterior, sau față de dreptul constituțional al altor State, cu care comentatorii noștri s'au obișnuit.

Constituantul dela 1923 a formulat art. 34 întocmai așa cum era formulat art. 32 al Constituției vechi, omițând să-l pună în concordanță cu articolul nou (76) pe care-l introducea mai departe, despre Consiliul legislativ. Aceasta nu îndrituiește contestarea situației constituționale a Consiliului legislativ, așa cum ea rezultă din cuprinsul art. 76 și din sediul acestui articol în noua Constituție.

2) Comparația între consiliul legislativ și consiliul de stat dela 1864, este numai în parte potrivită.

Consiliul nostru legislativ are din punctul de vedere al legiferării, atribuții mai multe decât avea Consiliul de stat dela 1864, deși mai puține decât avea Comisia centrală dela Focșani înființată prin Convenția dela Paris dela 1858.

Consiliul de Stat a fost înființat la 1864 de Cuza Vodă pentru a înlocui Comisia centrală al căreia rol încetase și a fost înființat ca o reacțiune contra puterilor excesive pe care le avusesse Comisia centrală și care stâneniseră prea mult pe

Domn. De aci și provine alineatul final al articolului 1 care zice că Consiliul de Stat „nu are atribuții legislative”.

Dar, Constituantul dela 1923, în art. 76 și în consecință și legiuitorul dela 1925 au dat Consiliului legislativ unele din atribuțiile Comisiei Centrale și pe care Cuza Vodă nu le dăduse Consiliului de Stat.

a) Printre atribuțiile legislative ale Comisiei Centrale, prevăzute în Convenția de la Paris, era și aceea că „Comisia centrală va pregăti legile de un interes general comun ambelor Principate și va supune aceste legi, prin mijlocirea gospodarilor, la desbaterile Adunărilor; „art. 34 califica de legi de interes general pe toate acelea cari au de obiect unitatea legislației, iar art 35 preciza că Comisia centrală „va trebui să se ocupe special a codifica legile în ființă, punându-le în armonie cu actul constitutiv al noii organizații. Ea va revizui... codicele civile, criminale, de comerț și de procedură astfel încât să nu fie în viitor decât unul și acelaș trup de legislație”...

Este tocmai una din atribuțiile legislative de seamă pe care le are Consiliul legislativ și pe care nu le avea Consiliul de Stat al lui Cuza.

b) Apoi legile de interes special pentru fiecare Principat nu puteau fi întărite de Domn decât după ce vor fi fost comunicate de dânsul Comisiei Centrale, care va avea a le prețui de sunt „potrivite cu dispozițiunile constitutive ale noii organizații”.

Este o atribuție legislativă pe care, mai atenuat, o are și Consiliul legislativ de azi și pe care n'o avea Consiliul de Stat. Azi, comunicarea obligatorie se face înainte ca legea să fie trimisă Parlamentului. Deși avizul defavorabil nu poate împiedica votarea și sancționarea legii. Consiliul legislativ este însă și azi un organ cu drept de a pipăi constituționalitatea legilor. El îndeplinește această însărcinare în momentul elaborării lor, după cum Curtea de Casație îndeplinește aceeași însărcinare în momentul aplicării legilor la spețe individuale.

c) În sistemul convenției dela Paris care era încă la 1864 Constituția Principatelor, inițiativa legilor speciale fiecărui Principat nu aparținea decât Domnului. Adunarea legiuitoare nu avea dreptul de inițiativă a legilor. Comisia Centrală dela Focșani avusese însă inițiativa legilor de interes comun pentru amândouă Principatele. Când Cuza Vodă a înființat Consiliul de Stat la 1864, Unirea Principatelor era desăvârșită și Comisia Centrală desființată. Așa dar, conform Convenției dela Paris, care era atunci Constituția noastră, inițiativa legilor nu aparținea decât Domnului.

Domnul, adică Guvernul, fiind singurul în drept să pregătească legile, este ușor de înțeles de ce legea Consiliului de Stat zicea în art. 1 că „Consiliul de Stat se află pus lângă puterea executivă spre a prepara proiectele de legi ce Guvernul va avea să prezinte Adunării electivă și regulamentele administrative relative la punerea în lucrare a legilor.

„El... nu are atribuții legislative”, ceea ce însemna că nu are inițiativa legilor și că nu are atribuțiile care erau prevăzute în proiectul de Consiliu de Stat întocmit de Comisia centrală de la Focșani.

Firește dar că în sistemul de la 1864 Consiliul de Stat nu era decât un organ alăturat puterii executive, ca s'o ajute pe aceasta la elaborarea legilor.

În sistemul de la 1864, Guvernul își însușia sau nu proiectul întocmit din însărcinarea sa de Consiliul de Stat

Art. 32 glăsuia astfel: „Când o lucrare a Consiliului de Stat se va adopta de puterea executivă, decretul ce se va da asupra ei va purta formula „Auzind și opiniunea Consiliului de Stat”. Proiectele de legi ce au a se da în deliberarea Corpului legiuitor vor putea asemenea purta aceeaș formulă”.

„Vor putea”, adică dacă Guvernul va vrea. Consultarea Consiliului de Stat asupra legilor și regulamentelor întocmite de Guvern era obligatorie (Art. 2), dar nu era obligator ca avizul Consiliului de Stat să și însoțească proiectul de lege trimis în desbaterea Adunării. Astăzi nu mai este așa.

Azi Consiliul legislativ are și alte atribuții.

A pregăti legi din însărcinarea Guvernului este numai una din atribuțiile Consiliului legislativ de azi.

El mai are însă și dreptul de a pipăi din punctul de vedere al Constituției și al întregului sistem juridic în vigoare proiectele de legi elaborate gata de Guvern.

Mai mult, el mai are și dreptul de a pipăi, tot din aceleași puncte de vedere chiar și proiectele de legi întocmite din inițiativa Parlamentului.

El mai are, precum am arătat, în privința unificării legislației, unele din atribuțiile legislative pe care le avea Comisia Centrală de la Focșani și pe care nu le avea Consiliul de Stat de la 1864.

Avizul trebuie să i se ceară nu numai asupra proiectelor guvernului ca la 1864, dar și asupra proiectelor din inițiativă parlamentară. Avizul său, spre deosebire de al Consiliului de Stat de la 1864, trebuie să însoțească proiectele de legi când intră în desbaterea Parlamentului. Lipsa avizului Consiliului legislativ de azi lovește de neconstituționalitate proiectele votate de Parlament.

Sunt deosebiri fundamentale.

3) Este deci cu totul greșit a asimila Consiliul legislativ cu diferitele consilii consultative de pe lângă diverse ministere și avizele consiliului legislativ cu avizele acestor consilii consultative.

Consiliile consultative de pe lângă diverse ministere sunt organe ajutătoare ale acestora în limita atribuțiilor ce le-au delegat prin legi ordinare și pe care, tot prin legi ordinare, le pot modifica, restrânge, sau desființa. Însăși existența acestor consilii consultative depinde de legi ordinare.

Avizele, chiar obligatorii în unele cazuri, ce se cer, în virtutea unor legi ordinare, consiliilor consultative de pe lângă unele ministere, nu privesc decât spețe particulare din ramura executivă, așa că nu pot fi asimilate cu avizele pe care consiliul legislativ, în virtutea Constituției, este chemat să le dea asupra tuturor legilor și regulamentelor și deci chiar și asupra acelor privitoare la aceste consilii consultative.

Față de supremația constituțională în regimul nostru de legalitate, *illegalitatea* în unele cazuri a unor simple decizii ale unui organ al puterii executive care n'a luat avizul conform al unui consiliu consultativ, nu poate fi asimilată cu *neconstituționalitatea* care lovește orice lege și orice regulament dacă nu s'a luat avizul consiliului legislativ.

4) În consecință este neexact a zice că Consiliul legislativ este un organ dependent de Ministerul Justiției și că Ministrul Justiției este deci șeful ierarhic al Consiliului legislativ.

Mai întâi, Consiliul legislativ, având a cerceta proiectele întocmite de oricare departament, n'ar putea fi mai mult dependent de unul decât de altul. De oarece Consiliul legislativ este chemat a cerceta deopotrivă proiectele întocmite de oricare departament și anume în forma încuviințată de Consiliul de Miniștri, mai logic ar fi ca el să corespundă cu Guvernul prin Consiliul de Miniștri, cum se prevedea și în legea Consiliului de Stat de la 1864.

Dar, chiar corespunzând cu Guvernul prin Ministerul de Justiție după sistemul admis de legiuitorul de la 1925, aceasta nu constituie o *dependență* de acest Minister.

Raporturile Consiliului legislativ cu Ministerul Justiției, în sistemul legii de la 1925, se reduc la atât că Ministerul Justiției este organul prin care Consiliul legislativ comunică cu puterea executivă, tot așa precum Ministerul Justiției este organul prin care și puterea judecătorească comunică cu cea executivă, fără ca prin aceasta să-i fie subordonată.

Nu este vorba de dependență ci de interdependență necesară ce trebuie să existe între cele trei puteri separate ale Statului: legiuitoare executivă și judecătorească interdependență fără de care mecanismul Statului n'ar putea funcționa.

5) După ce Consiliul legislativ în avizul său a stabilit caracterul său constituțional, a dedus, pe baza principiului constituțional al separației puterilor în Statul nostru, că vârfurile ce-

ior trei puteri trebuie să stea, din punctul de vedere al ierarhiei funcțiilor, pe aceeași linie, la aceeași înălțime. Concluzia logică a fost că Consiliul legislativ trebuie să stea la aceeași înălțime cu Guvernul și cu Curtea de Casație.

De altfel cine voeste ca Consiliul legislativ să fie compus din elemente de prim ordin ale țării, trebuie, sub pedeapsă de contrazicere, să dea acestei instituții și prestigiul și salarizarea care să atragă în ea asemenea elemente. Aceasta o cer și interesele bine înțelese ale țării.

IV

Conchid.

În regimul nostru constituțional există deosebirea hotărâtă între 3 puteri ale Statului, care emană toate de la națiune, fie că sunt reprezentate prin funcționari numiți, fie că sunt reprezentate prin mandatarii aleși. Puterea judecătorească emană de la națiune deși reprezentanții ei sunt numiți de Puterea executivă. Puterea legiuitoare, până la Constituția de la 1923, era reprezentată numai prin mandatarii aleși (Camera și Senatul), iar de la noua Constituție este reprezentată atât prin mandatarii aleși (Camera și Senatul), cât și prin funcționari numiți (Consiliul legislativ).

Funcționarii cari stau în vârful celor trei puteri ale Statului, trebuie puși pe aceeași linie, la aceeași înălțime.

În consecință, ținând seamă și de Puterea spirituală, *ordinea constituțională a ierarhiei prin salarizare a funcțiilor Statului* este următoarea :

1. Patriarh, Prim Ministru, Prim Președinte la Casație, Prim Președinte al Consiliului legislativ;

2. Mitropolit, Ministru, Președinte și Procuror General la Casație, Președinte la Consiliul legislativ;

3. Episcop, Subsecretar de Stat, Consilier și Procuror la Casație, Consilier permanent legislativ. Atât.

Acesta este punctul de plecare. Numai după acestea pot urma celelalte funcțiuni ale Statului.

Într'adevăr, orice asimilare a altor funcțiuni cu cele enumerate, este contrară ordinii constituționale și nu poate fi decât decât arbitrară (6).

* * *

Lăsând la o parte pe Rege, de care nu poate fi vorba într'o lege de salarizare, Puterile Statului sunt reprezentate în România :

Cea legiuitoare, de Parlament (compus din mandatarii aleși) și de Consiliul legislativ (compus din funcționari);

Cea judecătorească, de instanțele judecătorești, în frunte cu Curtea de Casație;

Cea executivă de Guvern cu subordonații săi, funcționari civili și militari.

Cele trei puteri ale Statului nu sunt decât în raporturi de interdependență unele față de altele.

De aci rezultă că nici o funcție subordonată Guvernului, adică Puterii executive, nu poate fi așezată prin asimilare pe aceeași treaptă cu supremii exponenți ai celorlalte puteri ale Statului.

* * *

Țin să lămuresc că în tot studiul ce precede m'am referit numai la salariul de bază. Înțeleg într'adevăr ca ierarhia prin salarizare să fie în funcție numai de aceste salarii de bază. Dacă sunt categorii de funcționari cărora li sunt impuse cheltuieli deosebite, sau cari prin specialitatea lor sunt solicitați de întreprinderi particulare, urmează să li se acorde *suplimente de salarii*, cu titlul de accesorii, diurne, cheltuieli de reprezentare,

6) Face parte din această categorie asimilarea de drept prin legea de la 14 Martie 1912 a tuturor primilor Președinți ai Curților de apel cu Consilierii de la Casație. O asimilare atrage pe alta în mod arbitrar.

indemnități, sau altfel, care însă nu trebuie să influențeze asupra situației lor ierarhice în Stat.

Ierarhizarea în sensul preconizat în paginile de mai sus, a existat în primii ani ai României constituționale (vezi mai sus tabloul pe anul 1867).

Aceeași ierarhie a avut-o în vedere legiuitorul de la 1925, în legea de organizare a Consiliului legislativ, când a dispensat de stagiul pentru a deveni membri ai acestui Consiliu, numai pe miniștri și pe membrii Curții de Casație, dar a pus condiție de stagiul secretarilor generali de ministere, președinților Curții de Conturi, președinților Consiliului administrativ, directorilor generali de instituții autonome, ba chiar subsecretarilor de Stat.

O revenire la această ierarhizare este cu putință, după cum dovedește, cu rezervele ce-am făcut asupra lui, *ante-proiectul* întocmit de d-l *Manoilescu*, adică rezultatul unui studiu obiectiv, înainte ca să intervieve alte considerații.

IOAN C. FILITTI

Sărbătorirea Științei și a Muncii

În seara de 26 cor., în sala de cristal al Restaurantului Iordache, s'a sărbătorit printr'o masă colegială, pe membrii Comisunei care a revizuit și complectat opera defunctului I. Tanoviceanu, d-nii : *Dr. Vintilă Dongoroz, Dr. Corneliu Chiselită, Dr. Ștefan Laday și Dr. E. C. Decusară*, precum și pe fostul președinte al Soc. Anon. „Curierul Judiciar“, d-l *Dem. I. Dobrescu* și actualul președinte d-l *Traian Alexandrescu*.

Masa a fost onorată și prezidată de d-l *Stelian Popescu*, Ministrul Justiției.

La această masă au participat pe lângă cei sărbătorii, d-nii : *Al. Popescu-Necșești*, secretar general la Ministerul Justiției, *Bădescu-Roșiori*, consilier la Casație, *Ionescu-Dolj*, președinte la Consiliul legislativ, *N. C. Schina*, *Trancu-Iași*, fost Ministru al Muncii, *Al. D. Oprescu*, procuror la Casație, *Iulian Teodorescu*, *Șt. Longinescu*, *Alex. Cerban*, profesori universitari, *Gr. Pherikyde*, consilier la Casație, *Viforeanu*, procuror la Casație, *Patriciu*, președinte la Curtea de Apel, *Radovici*, *Solomon*, *N. Jac-Constantinescu*, *Liciu*, *Siliu Rădulescu*, consilieri la Curtea de Apel, *Codin Ștefănescu*, prim-procuror la Trib. Ilfov, *G. Ionescu*, *Daute*, procurori, *Orleanu*, *Coman Negoescu*, *Bordeianu*, *Zătreanu* președinți de Trib., *Filip Mihăilescu*, *Pavelescu*, magistrați asistenți la Casație, *I. Gr. Periețeanu*, *Cohen*, *I. Nicolescu*, *Mihail Mora*, *Alex. Velescu*, *C. A. Stoenovici*, *P. Vasilescu*, *Ion S. Codreanu*, *Colonel Georgescu*, *Nicu Codreanu*, *Ionel Codreanu* și *E. Barasch*, avocați, *Radu Codreanu*, Directorul comercial al Soc. Anon. „Curierul Judiciar“, *Th. Petrescu*, Directorul tehnic, etc.

Cel dintâiu a luat cuvântul d-l *N. C. Schina*, tutorele minorilor Tanoviceanu, care aduce un pios omagiu operii penale a defunctului Tanoviceanu, care a îndrumat generația de astăzi pe calea științei penale. În calitate de tutore mi-am dat seamă că această operă, tipărită acum cincisprezece ani, avea nevoie de a fi revizuită, complectată și pusă la curent cu noile aporturi ale științei penale. În înțelegere cu d-l *Ion S. Codreanu*, ne-am adresat distinsilor penaliști pe care-i sărbătorim azi, și nu am foseț înșelați în alegerea noastră, căci după o muncă încordată de trei ani, această operă s'a desăvârșit în cele mai bune condițiuni, nu numai sub raportul doctrinei și jurisprudenței, ci și a referințelor cu privire la legislațiunile teritoriilor alipite. La această realizare a contribuit mult și concursul prețios al prietenului Codreanu, care nu s'a dat în

lături dela nici un sacrificiu. Lucrarea astfel înfăptuită răspunde unei mari utilități. Ea constituie pentru generațiunile viitoare o operă de dreptate socială, fiindcă în ea vor găsi principiile necesare menținerii ordinii morale și sociale. Pot afirma că împreună cu opera lui D. Alexandrescu, constituiesc o victorie a științei românești; de aceea am crezut că este necesar să sărbătorim astăzi această victorie. Vom prezintă opera și Academiei Române spre premiere. Inchee, adresându-se Logofătului Dreptății, d-l Stelian Popescu, ca să o ia sub înalta sa protecțiune și să o răspândească în cercurile cât mai largi ale juriștilor români. Inchină în sănătatea tuturor colaboratorilor cari au desăvârșit această operă.

D-l Profesor Iulian Teodorescu, în numele „Cercului de studii penale“, aduce omagii atât d-lui N. C. Schina și Codreanu, prin care s'a revalorificat opera defunctului Tanoviceanu, cât și membrilor comisiei — toți membri eminenți al grupului de studii penale — pentru meritul cum au revizuit, complectat și desăvârșit opera. Inchee cu rugăminte ca și celelalte opere, cu caracter istoric, ale defunctului Tanoviceanu, să fie culese și tipărite.

D-l P. Vasilescu, cenzor al Soc. „Curierul Judiciar“, spune că revizuirea și complectarea lucrării lui Tanoviceanu constituie o operă de cultură națională, înfăptuită de oameni cu vocațiune, de penaliști cari au dovedit temeinice cunoștințe juridice. Nu trebuie să uităm că la desăvârșirea ei pe lângă concursul prețios al d-lor Schina și Codreanu, a contribuit și energia d-lui Dem. I. Dobrescu, sub care s'a început tipărirea operei. Inchină în sănătatea tuturor sărbătoritorilor.

D-l Traian Alexandrescu, președintele Soc. Anon. „Curierul Judiciar“, arată că deși contribuțiunea sa a fost modestă, însă inițiatorilor cari au înfăptuit opera, ce o sărbătorim astăzi, li se cuvin toate laudele. Inchină pentru d-l Dem. I. Dobrescu, fost președinte al Soc. Anon. „Curierul Judiciar“, Codreanu și Schina.

D-l Gligore Pherikude, consilier la Înalta Curte de Casație, arată că deși magistratura de obicei face, când vorbește însă e periculoasă. Nu va fi însă cazul în astăzi seară. Vorbind de opera săvârșită, arată că azi sunt două feluri de oameni: unii de fațadă, cărora le place mai mult să vorbească decât să înfăptuiască ceva temeinic, alții de muncă, care lucrează fără să vorbească, și cu toate acestea cât de rodnică este munca lor. Fi bine, în categoria celor din urmă intră acei cari au revizuit, complectat și pus la punct măreața operă a lui Tanoviceanu. Arată, că însuși d-sa a avut ocaziunea să se convingă de trăinicia operei înfăptuite, cu prilejul consultării ei.

D-l I. Gr. Perieteanu, avocat, Directorul Revistei „Biblioteca Marilor Procese“, după ce pune în relief munca săvârșită de cei cari au complectat opera lui Tanoviceanu, spune că nu poate să nu scoată în evidență, în primul rând, contribuțiunea distinsului penalist Vintilă Dognoroz, care s'a arătat nu numai la nivelul fostului său maestru, Tanoviceanu, dar este o speranță de nesdruncinat că îl va întrece. Arătând contribuția d-lor Schina și Codreanu, inchină în sănătatea celor sărbătoriti.

D-l Trancu-Iași, fost ministru, arătând importanța operei săvârșite, aduce omagiul său tuturor colaboratorilor cari au contribuit la realizarea ei — și aceasta este cel mai pios omagiu ce se putea aduce memoriei marelui Profesor de Drept și Procedură Penală I. Tanoviceanu.

D-l Dem. I. Dobrescu, președintele Uniunii Avocaților, arată că primul președinte al Societății „Curierul Judiciar“ a fost un luptător, un idealist, d. N. C. Schina,

după dânsul a urmat d-sa, care a căutat să fie un spirit cât mai pacifist; după d-sa, îi urmează d. Traian Alexandrescu, care este un pacifist din convingere. Vorbind de starea mizeră a magistraturii, face un apel către Logofătul Dreptății, ca să se amelioreze cât mai mult lacunele actuale. Inchină în sănătatea foștilor președinți ai Societății „Curierul Judiciar“, în sănătatea actualului președinte și a colaboratorilor cari au desăvârșit opera lui Tanoviceanu.

D-l Dr. Corneliu Chiselică, consilier la Casație, arată că din cauza spațiului restrâns n'a putut să dea referințe mai ample, însă unificarea legislației penale nu se poate desăvârși, dacă nu se va lua din legislațiile teritoriilor alipite, dispozițiunile bune, care să se treacă în viitoarea lege penală unificată.

D-l Ion S. Codreanu, Administrator delegat și Director general al Soc. Anon. „Curierul Judiciar“, după ce arată că rolul său în tot timpul activității Curierului Judiciar s'a mărginit la acela al grădinarului, alegând din burueni florile, că mulți își datoresc situațiunea lor „Curierului“, nu putea să nu aducă un omagiu lui Tanoviceanu, cel mai de aproape colaborator al „Curierului“, în cât a dat tot concursul d-lui Schina ca această operă să fie revizuită, complectată și pusă la curent, spre folosul tinerilor juriști. Inchină în sănătatea tuturor acelor care direct sau indirect l-a ajutat la desăvârșirea acestei opere.

Seria cuvântărilor o inchee d-l Stelian Popescu, Ministrul Justiției: Mulțumesc de simpatia ce mi-o arătați; în totdeauna am fost prietenul magistraturei, și de aceea totdeauna îi voi lua apărarea, de câte ori este calomniată. Știu că magistratura, din punct de vedere material, nu are o stare de invidiat, cum a arătat și d-l Dobrescu, însă mă voiu sforța să o îmbunătățesc. După ce arată, că d-sa în totdeauna a susținut și protejat oamenii de muncă, este mulțumit că opera defunctului profesor Tanoviceanu a fost reimprimată și pusă la curent, spre folosul penaliștilor noștri. Imi cereți să o iau sub protecțiunea mea; voi face tot ce este posibil ca ea să fie cât mai mult utilizată.

Nu pot să încheiu, decât aducând omagiul meu, tuturor aceluia cari au contribuit la desăvârșirea unei opere atât de capitale, nu numai sub raportul doctrinar, dar și practic, și cred că acei cari înfăptuiesc azi unificarea legislațiunei penale, — pe care o doresc ca să se realizeze cât mai curând, — vor găsi în opera de azi, sugestii fericite pentru a face un cod și o procedură penală cât mai apropiată de spiritul nostru românesc.

Ridic paharul meu în sănătatea dv., a tuturor. (Aplauze prelungeite, ovațiuni).

Masa a luat sfârșit la orele 2, într'o atmosferă de cald și intim entuziasm, și fiecare a plecat mulțumit, fiindcă s'a sărbătorit munca și știința, într'o confraternitate de oameni cu adevărat civilizați.

CONVIVUS

INALTA CURTE DE CAS. ȘI JUSTIȚIE S. I

Audiența dela 11 Februarie 1927

Președinția d-lui AL. ALESSIU, Consilier

Dr. I. Puțureanu cu B-ca Marmorosch Blank și. a.

Decizia No. 381

Mandat. Societăți comerciale. Mandat dat de reprezentanții societății. Act aparținând Societății. Nu se revoacă prin încetarea puterii reprezentanților Societății cari l'au dat.

Convențiuni. Interpretarea lor. Se poate face și din împrejurările în cari au fost încheiate și modul de executare.

1. Procura dată unui avocat de către reprezentanții legali ai unei Societăți comerciale, — în speță o Bancă, pentru a reprezenta în justiție acea Societate, este un act aparținând Societății în calitatea ei de persoană juridică, căreia legea îi recunoaște o existență independentă de persoana fizică a celor autorizați a o reprezenta.

Prin urmare această procură nu încetează decât ca o manifestare de voință a Societății exercitată prin persoanele autorizate de lege sau statute a o face, ea nu poate înceta ca o urmare a încetării drepturilor foștilor reprezentanți ai Societății de a o mai reprezenta și de aceea avocatul reprezintă valabil și mai departe Societatea deși mandatarii ei, cari i-au dat procura nu mai au nici o calitate.

2) Intenția părților într-o convenție se poate stabili nu numai prin interpretarea clauzelor acelei convenții, ci ea se mai poate deduce din împrejurările în care a fost încheiată și modul cum a fost executată.

Curtea,

Ascultând raportul făcut în cauză de d-l consilier Al. Alessiu, pe d-l avocat Gh. M. Dumitrescu, St. Urziceanu și N. Stănescu în susținerea motivelor de casare și pe d-nii av. S. Rosenthal, Gr. Iunian și Gr. Urlițianu în combateri și

Deliberând,

Asupra recursului de față.

Având în vedere deciziunea atacată din care rezultă că, la 9 Aprilie 1920, recurentul Dr. I. Puțureanu, vânzând intimatului Banca Marmorosch, Blank, sanatoriul său din Olănești, părțile au convenit ca suma de lei 750.000, rest neachitat din prețul vânzării să se plătească recurentului, în acțiuni, valoare nominală, ale Societății Băile Olănești ce urmă a se înființa pentru exploatarea stațiunii Olănești fără ca prin contractul de vânzare să se fixeze însă termen pentru constituirea acestei societăți; că, la 29 Noembrie 1921, recurentul notifică Băncii să-i plătească acest rest în numerar, iar Banca refuzând, recurentul i-a intentat în Decembrie 1921, acțiune în acest sens, motivată de faptul că, intimata nu a constituit Societatea Băile Olănești; că, însă la 23 Noembrie 1923, recurentul s'a desistat dela această acțiune și Banca a acceptat dezistarea.

Că, în două luni înainte de această desistare, Dr. Puțureanu, pentru garantarea unei datorii ce o avea la Banca Râmnicului, îi pune acesteia în gaj creianța de 750.000 lei ce o avea în contra Băncii Marmorosch Blank cu mențiunea că, Banca Râmnicului este autorizată a încasa această sumă fie în numerar, fie în acțiuni valoare nominală de aceeași sumă, la data când Banca Marmorosch Blank, de bună voie, sau obligată judecătorește, se va achita; că, acest act de gaj a fost notificat la 10 Noembrie 1923 Băncii Marmorosch, Blank, și el conține clauza expresă că, gajarea valorează față de Banca Marmorosch o cesiune și pentru cazul când dânsa va accepta să plătească de bună voie și pentru acela când va fi obligată judecătorește;

Având în vedere că, posterior acestora la 21 Noembrie 1923, recurentul intentă în contra Băncii Marmorosch acțiunea de față cerând rezilierea vânzării din 1920 pentru motivul că Banca nu și-a îndeplinit nici una din obligațiunile luate prin convenție, iar la 29 Noembrie 1923, notifică creditoarei sale Banca Râmnicului că, până la terminarea procesului nu mai are dreptul a primi în numele lui suma de 750.000 lei; că la 24 Decembrie 1923, Banca Marmorosch notifică recurentului și Băncii Râmnicului că la 1 Ianuarie 1924

să se prezinte la sedial ei, pentru a primi în numărar restul de 750.000 lei, iar la această dată, după cum constată Portăreii, s'a prezentat numai Banca Râmnicului, care a primit suma în numerar dând chitanță de descărcare.

Având în vedere că, la acțiunea intentată de Dr. Puțureanu, a intervenit și Banca Râmnicului; că, Tribunalul R.-Vâlcea a admis acțiunea recurentului, însă Curtea de Craiova, în urma apelului Băncii Marmorosch Blank, a respins-o ca nefondată, prin deciziunea supusă prezentului recurs.

Că, pentru a decide astfel Curtea de fond constată că recurentul și-a susținut acțiunea numai pe motivul că Banca Marmorosch nu și-a îndeplinit obligațiuni valoare nominală de aceeași sumă, la data când nominală, cauza determinată a vânzării fiind — susține dânsul — constituire Societății Băile Olănești; că, motivează, această instanță, din cuprinsul actului de vânzare și examinarea circumstanțelor azei rezultă că, Banca Marmorosch, avea facultatea de a plăti restul de preț, fie în numerar, fie în acțiuni ale Soc. Băile Olănești, această din urmă clauză fiind stipulată numai în favoarea cumpărătoarei;

Că, n'a fost intenția părților, ca acest mod de liberare în acțiuni să constituie implicit pentru Bancă obligațiunea de a constitui Soc. Băile Olănești și nici constituirea acestei societăți, nu a fost cauza determinată pentru Dr. Puțureanu de a vinde Sanatoriul său, deoarece dacă această susținere ar fi exactă s'ar fi inseris în contract o clauză în acest sens; că, adaugă Curtea, în aceeași ordine de idei, din prețul total de vânzare, o bună parte s'a reținut de cumpărătoare pentru a plăti datorii de ale vânzătorului, alta i s'a predat acestuia și numai 750.000 lei a rămas neachitați că, însăși vânzătorul a înțeles astfel contractul de oarece dânsul prin prima sa notificare și prima sa acțiune a cerut plata în numerar; că, și prin actul său de gaj către Banca Râmnicului, dânsul dă aceeași interpretare contractului atunci când prin el stipulează că creditoarea să poată să încaseze creanța în numerar; că în tot cazul chiar dacă contractul ar prevedea o plată obligatorie numai în acțiuni, această clauză a fost modificată ulterior pe actul de gaj susmenționat, Banca intimată consimțind la plata în numerar, stipulate în acei act.

Că, mai constată și motivează Curtea de fond plata făcută Băncii Râmnicului este valabilă și opozabilă recurentului; întrucât pe lângă că această Bancă, prin actul de gaj era expres autorizată a face încasarea în numerar, iar cesiunea a fost notificată Băncii Marmorosch, fără a se fi revenit asupra ei, dar și art. 479 și 981 cod. com. otilează pe Banca Râmnicului în calitatea ei de creditoare gajistă a primi numerarul plătit de debitor, astfel că, în speță clauza de încasare din actul de gaj era chiar o condiție a actului de garanție, iar nu un mandat revocabil, că, chiar dacă ar fi un mandat revocabil, revocarea lui nefiind dusă la cunoștința Băncii Marmorosch, plata făcută de dânsa ca debitoare era valabilă și o descarcă;

Că, mai adaugă Curtea, deși Banca Marmorosch a răspuns negativ la prima notificare și prima acțiune ale D-rului Puțureanu, prin care acesta cere plata în numerar, refuzul Băncii nu poate avea nici o influență, deoarece Dr. Puțureanu s'a desistat dela prima acțiune și Banca i-a primit dezistarea; că, plata în discuțiune a fost făcută pe baza ofertei făcută de Dr. Puțureanu prin actul de gaj, notificat Băncii Marmorosch și prin care se lasă băncii Râmnicului facultatea de a acționa direct Banca Marmorosch pentru plata aces-

tei sumi, ceea ce concordă cu declarațiunea că, gajarea acestei creanțe valorează o cesiune iar, raportul juridic creiat între părți pe baza acestui act nu mai poate fi desființat prin voința unei singure părți, cum tinde a face recurentul prin acțiunea sa.

Asupra I-ului motiv de casare astfel formulat :

„Violarea regulilor din C. com. a statutelor Băncii Marmorosch-Blank privitoare la reprezentarea și dreptul de a semna pentru societate. Violarea regulilor privitoare la mandat a principiilor consacrate în 1552 și următori c. c., 1555 și următori.

„Omisiune de a cerceta actele și probele produse. Omisiune a se pronunța asupra susținerilor și apărărilor noastre. Violarea care cer citarea părților. Exces. Nemotivare.

„Am arătat că apelul este nul. Procura din 1921 pe baza căreia a fost făcut apelul din 1924 a încetat de a mai avea ființă în 1924 și chiar de ar fi fost dată în 1924, procura tot nu era valabilă, căci nu purta două semnături, cum cereau statutele modificate în 1924. Procura fiind, dar, fără eficacitate, apelului pe baza ei este nul.

„Prin încheierea sa din Mai ziua 4, anul 1925, Curtea de apel decide, totuși că apelul este valabil, dacă în momentul conferirii ei, procura a fost valabilă. Nu era destul însă, cum decide Curtea de Apel ca mandatul să fi fost valabil în 1921. Pentru ca apelul să fie valabil, mai trebuia ca mandatul să fie încă în vigoare și în 1924, când s'a făcut apelul. Și am arătat că mandatul din 1921, numai era în vigoare în 1924. Într'adevăr, actele produse dovedesc, că mandatul, ce se conferă Directorului General, de către Consiliul de Administrație, este vremelnic. Mandatul conferit astfel Directorului, în 1921, a expirat în 1922, când în urma adunării generale din 1922, Consiliul din 1922, a conferit un nou mandat pentru Directorul general. Și încetând mandatul din 1921 al Directorului au încetat și toate mandatele prin care Directorul delegase și el la rândul lui, altora, o parte din puterile ce el însuși ținea ca mandatar al Consiliului din 1921. A încetat astfel și împuternicirea ce dăduse prin procura din 1921; și deci din 1922 aceea procură, din 1921, a devenit ineficace. Procura din 1921, nu mai era deci în vigoare în 1924.

„Curtea de Apel nu s'a ocupat de aceste acte și susțineri, ce arătau că apelul, este nul; — cum deasemenea nu s'a ocupat nici de actele și susținerile ce stabileau ea, nici chiar în compunerea lui, Consiliul din 1924 nu mai era ca cel din 1921.

„Dar decizia mai susține că atât timp cât nu s'a făcut dovada că procura a fost revocată, apelul făcut pe baza ei ar fi valabil. Am dovedit că mandatul a expirat. Acesta era singurul lucru ce aveam de stabilit. Nu ni se putea cere a face dovada revocării pentru un mandat ce nu mai există. Nu se mai revocă un mandat ce a expirat.

„Am fi fost ținuti a dovedi revocarea când mandatul ar fi fost dat pe timp nelimitat. Procura din 1921 nu a fost dată, însă pe timp nelimitat. Ea a fost dată de Director, în calitatea lui de împuternicit al Consiliului din 1921; și cum această împuternicire a lui era vremelnică, de natura ei, Directorul, mandatar însuși, nu putea delega, altora, puteri mai multe de cum avea el. A fost vremelnică, deci, puterile conferite prin procura din 1921. Ele au încetat în 1922, și nu mai putea fi vorba de a face pentru 1924 altă dovadă a revocării lor.

„Împuternicirile de a lucra pentru societate nu pot dura pentru totdeauna. Ele se dau pe timp nelimitat. Activitatea unei societăți e reglementată de lege și statut. Gestiunea și administrarea ei se face prin mandatari. Aceștia sunt cei ce reprezintă societatea și care lucrează în numele ei. Ori, puterile acestor mandatari sunt esențialmente vremelnice. Adunările generale ele însăși sunt adunări generale anuale. Așa este legea. Așa sunt și statutele. Și dacă nu se dovedește că s'a dat în actul constitutiv în statute și în Adunările Generale și prin o încheiere publicată, împuterniciri, fără alt termen unui procu-

rator anume desemnat, — atunci orice altă împuternicire, din un an anterior, încetează, după regula generală din lege și statute.

„Nu se face, dar revocarea specială pentru fiecare reprezentat și substituit de reprezentant și care în cursul timpului va fi avut dreptul a lucra și semna pentru societate. Publicările încheierilor Consiliului, ce conferă nou mandat, înseamnă revocarea tuturor împuternicilor date de consiliul anterior.

Curtea de apel declară valabil un act făcut cu o singură semnătură și în urma modificării din 1924. Am arătat că prin acea modificare, statutele cereau tocmai două semnături. Fără altă motivare decizia spune că „Procura nu este mai puțin valabilă”. Argumentarea ei lasă acest punct, fără nici un fel de răspuns, Omisiune, Exces, Nemotivare.

„Totuși, prin acea dispoziție a statutelor, se retrage Directorului dreptul de a semna singur; se retrag Consiliului puterea de a conferi Directorului acest drept. Dispoziția statului este categorică și nu poate fi nesocotită. Acea modificare din statut publicată ar fi constituit o revocare formală a dreptului de a mai semna singur, — chiar când procura ar fi fost dată pe timp nelimitat. Deci, în ori ce caz, pe baza procurei din 1921 nu se mai poate face apel.

„Decizia adaogă, în fine, că recurentul nu ar fi pretins că mandatul semnatului apelului ar fi încetat, ca urmare a unei noi declarări de voință din partea societății.

„Recurentul a pretins și susținut tocmai contrariul. El a susținut, că apelul este nul, că mandatul a încetat încă din 1922 și că din 1924 a fost retras și dreptul de a se lucra pentru societate cu o singură semnătură.

„Mai mult încă, recurentul a cerut formal să fie depuse la dosar, mandatele pentru apelanți și prin încheiere și din aceiași zi de 4 Mai 1925. Curtea de Apel nu a încuviințat această cerere. Actele de care apelanții au afirmat că le posedă nu a fost depuse la dosar nici în copie, și astfel, se dă decizia, fără altă motivare, și fără ca să arate actele, pe care se sprijină. — decizia declară că se face dovada existenței mandatelor ce cerusem.

„Apelul nu ar fi fost valabil, decât dacă se depunea la dosar actul ce arată, că semnatul ei, era împuternicit în 1924 a semna acel apel. Această dovadă nu este. Singurul act aflat la dosar și invocat în desbateri a fost procura din 1921.

„Ori, aceea este ineficace; deci apelul este nul.

„Am cerut amânarea ca să fie citate părțile în apelul făcut de recurent, prezentând un certificat al grefei.

„Fără a se cita părțile, fără a se fi făcut cerere pentru fixare de termen și citare, Curtea de Apel dispune conexas și intrarea în cercetare a procesului, pe motiv că, părțile sunt prezente, deși cerusem amânarea ca să ne putem apăra, conform legei în acei apel.

Având în vedere că acțiunea recurentului fiind admisă de Tribunal, sentința acestei instanțe a fost atacată de către Banca Marmorosch Blank, cu apel semnat de către avocatul Paximade, pe baza unei procuri dată în 1921 de către Mauriciu Blank, directorul Băncii la acea epocă; că, recurentul a susținut că acest apel ar fi nul, deoarece a fost semnat de o persoană neautorizată în mod valabil, căci : 1) în 1922 încetând pentru Mauriciu Blank dreptul de a mai reprezenta Banca ca administrator delegat, a încetat implicit și mandatul ce-l dăduse dânsul avocatului Paximade; 2) chiar dacă Mauriciu Blank ar fi avut dreptul să dea procură pe timp nelimitat, Adunarea Generală de la 23 Februarie 1924 a Băncii Marmorosch, decidând schimbarea semnăturii sociale pentru viitor, deci această semnătură nemai aparținând lui Mauriciu Blank, prin aceasta s'a retras lui Paximade, implicit dreptul de a semna în numele Băncii pe baza împuternicirilor anterioare, ce le avea numai de la Mauriciu Blank.

Că Curtea de apel, prin jurnalul Nr. 1288-1924, atacat și el cu recursul de față, a respins acest incident, motivând că, în 1921, Mauriciu Blank, în calitate de delegat al Consiliului de Administrație în 1921, avea dreptul a da lui Paximade procură valabilă; că, această procură nefiind retrasă și nepretinzându-se că ar fi încetat ca o urmare a unei nouă declarațiune de voință din partea societății, ea a fost în vigoare și la data introducerii apelului.

Având în vedere că, instanța de fond constată și aceasta în conformitate cu statutele Băncii Blank, în vigoare la acea epocă, că, la 21 Aprilie 1921, Consiliul de Administrație al acestei Bănci, uzând de dreptul ce el avea de a desemna persoanele ce în mod valabil vor putea, reprezenta Societatea, a dat delegație de Director General lui Mauriciu Blank, cu puterea de a reprezenta și angaja Societatea cu singura sa semnătură;

Că, în asemenea condițiuni s'a dat lui Paximade de către Mauriciu Blank, reprezentant al Băncii, procura în discuțiune și valabilitatea ei pentru acea epocă nu se contestă prin motivul de casare.

Considerând că, procura astfel dată lui Paximade are a fi privită ca un act aparținând Băncii în calitatea sa de persoană juridică, căreia legea îi recunoaște existența, independent de persoană fizică a celor autorizați a reprezenta; că, pe temeiul acestei procuri Paximade reprezintă în limitele puterilor conferite, însăși Banca în persoană juridică, iar nu pe reprezentanții autorizați ai Băncii și de aceea puterile sale nu puteau înceta decât în urma unei manifestări expresă de voință a Băncii, exercitată prin persoanele autorizate de lege sau statute a o face, iar nu ca o urmare a încetării drepturilor acestora de a reprezenta Banca; că, regulile din codul de comerț a căror violare se invoacă prin motivul de casare, fiind referitoare la modul de încetarea puterilor conferite reprezentanților Băncii Marmorosch, chestiuni cari, după cum s'a arătat nu puteau întru nimic atinge drepturile conferite de Bancă lui Paximade, partea din motivul de casare prin care se invoacă violarea lor, devine nefondată, nefiind aplicabile la speță;

Că astfel fiind, iar schimbarea de statute din 1924 neimplicând o refragere a procurii în discuțiune, urmează că, motivul de casare, astfel cum este formulat, devine nefondat și se respinge.

Asupra motivelor II și III de casare astfel formulate:

„2) Obligația Băncii Marmorosch Blank nu este o obligație facultativă.

Violarea regulilor și principiilor după care se stabilește existența convențiilor, clauzelor și obligațiilor lor. Violarea regulilor pentru proba obligațiilor. Violarea art. 1169, 1191., și urm. c. civ.

„Violarea regulilor pentru stabilirea existenței obligațiilor facultative.

„Violarea convenției părților. Denaturarea de acte și fapte. Violarea art. 977 și urm. c. civ. Eroare, omisiune a se pronunța asupra actelor și probelor invocate și produse cum și a se pronunța asupra apărărilor noastre. Violarea art. 234 proc. civ. Omisiune a se pronunța asupra interogatorului propus.

„Exces. Nemotivare.

„Actul din 2 Aprilie 1920 prin o clauză formală și categorică prevede că, pentru o parte din prețul vânzării, prestațiunii Băncii Marmorosch Blank constă în obligația de a o plăti în acțiuni pentru 750000 (șapte sute cinci zeci mii) lei, valoare nominală, ale unei societăți anonime, Băile Olănești, ce urma să se constituie. Inșă și decizia constată, că, într'adevăr, actul

„prevede” că pentru o parte din prețul vânzării prestațiunea Băncii Marmorosch Blank consistă în plata în acțiuni.

„Totuși Curtea de Apel lasă fără sancțiune această clauză formală. Ea modifică de tot contractul. Declară neobligatorie pentru Banca Marmorosch Blank această obligație de a plăti în acțiuni. Adaugă la contract o obligație de a plăti în numerar, care nu se găsește în el. Declară obligatorie această îndatorire a plăti în numerar. Și declară astfel contractul cu obligațiunea facultativă pentru Banca Marmorosch Blank.

„Instanța de fond susține că doвода existenței obligației facultative reese: 1) din „cuprinsul actului” și al 2) din „analiză rațională a celorlalte fapte și împrejurări” ale cauzei. Decizia nu arată însă, care este acea parte din cuprinsul actului, nici care sunt acele fapte și împrejurări de care vorbește. Nici nu este nici un singur cuvânt nici o singură mențiune în tot cuprinsul contractului, ai căror termeni sunt clari și precisi, după cum nu este nici o singură faptă sau împrejurare care să conțină vreun fel de dovadă despre existența acelei obligațiuni facultative. Decizia anunță probe și motive pentru susținerea soluției ei, care nici nu sunt, și pe care nici nu le arată care sunt. De altfel, în contra unui contract scris, și pentru a-i aduce astfel de modificări și transformări, cum o face decizia, art. 1191 oprește a se aduce fapte și împrejurări.

„Pentru a modifica și transforma contractul, instanța ia alte acte și în primul rând somația și acțiunea recurentului din 1921. Din ele deduce, că recurentul a înțeles că contractul dintre părți este, în realitate altul decât cel arătat în actul de vânzare și că el conține o obligațiune facultativă. Și astfel, pe această cale, decizia conchide la existență, în contractul însuși, a unei obligațiuni facultative.

„Acest mod de a transforma și modifica un contract nu intră sub nici o formă în nici unul din felurile încuviințate de lege și după care să pot dovedi convențiunile și modificările aduse la acele convenții. Nu se poate modifica o convenție și crea drepturi și obligațiuni pe această cale. Și chiar dacă cele două acte vizate ar fi conținut aceea ce susține decizia, — acea simplă declarație unilaterală, a lui, ar fi fost ineficace, dacă nu se stabilea că ea a fost primită și încuviințată și de Banca Marmorosch Blank.

Dar interpretarea însăși a somației și a acțiunii din 1921, — din care, decizia deduce, modificarea și transformarea contractului, — este cea mai gravă denaturare. Decizia nu cercetează toate actele invocate și cu care cele două acte vizate, sunt în legătură. Ea nu citește nici măcar acele două acte în întregime și nu vede cuprinsul lor clar, și termenii lor precisi. Decizia detașează din acele acte numai două fraze — nepunându-le nici pe ele în legătură una cu alta, — nereproducându-le nici pe acestea în întregime. Și cercetând numai cele două fraze — pentru a explica acele acte, — decizia omite tocmai aceea ce era esențial în ele. Omite a cerceta și apărățile și susținerile noastre. Face arătări nemotivate. Deduc concluziuni ce nu rezultă din premisele ce-și dă. Ea dă frazelor și cuvintelor alt înțeles decât cel pe care li-l dă legea și pe care li arată actul. Denaturează astfel complet aceste acte, prin toate mijloacele de denaturare, făcându-le să spună, tocmai contrariul de aceea ce este scris în ele. Și datele obținute din această interpretare le aplică la contractul de vânzare, și astfel conchide că alta este învoiala dintre părți, de cât ceea ce este scris în contract.

„Dar nici cu acea interpretare decizia nu stabilește nici că se găsesc întrunite condițiunile esențiale pentru existența unei obligațiuni facultative, și nu stabilește nici existența caracterelor pe care le atribue contractului cu obligațiune facultativă ce susține a fi găsit. Susținerile și arătările ei, nu sprijine soluția ei.

„Și în acelaș fel decizia denaturează cu desăvârșire și celelalte trei acte de care se ocupă: Actul de gaj, somația din Iunie 1923, — chitanță pentru 350.000 lei din Aprilie 1920. Și deosebit de aceasta, pentru ce privește chitanța de 350.000 lei, decizia nu ne admite nici proba cu interogatoriu, lăsând

cererea noastră fără urmare, de și ceream a stabili existența unei convenții. Și fără a ține seama de probele și susținerile noastre, ea conchide la existența unor date tocmai contrarii, de acelea ce ceream a dovedi cu interogator pentru ca să conchidă de aci la existența obligațiunei facultative. Dar, tot așa și în acele trei acte, decizia nu stabilește întrunirea elementelor cerute pentru existența unei obligațiuni facultative, nu stabilește nici existența caracterelor ce susține că acea obligațiune le are.

„Instanța de fond omite a cerceta întregul complex de acte invocate și cele emantate și cele produse de însăși intimată, printre care și somația din 23 Decembrie 1923, și scrisoarea din 1 Ianuarie 1924 și omite a se ocupa de apărările noastre asupra aceluși punct. Toate actele, împreună și fiecare în parte, nu numai că nu îngăduie să se deducă din ele convenția ori modificările și interpretările de care vorbește decizia, dar ele zădărnicesc toate încercările de a vorbi de plata în numerar, de obligațiunea facultativă. Și numai prin exces și gravă denaturare realizată prin toate mijloacele, arătate mai, sus, explică ea, somația Băncii Marmorosch Blank din 1921 și apelul și din 1924 Ianuarie, — acte ce singure ar fi fost deajuns a dovedi existența acelor obligațiuni facultative și plata în numerar.

„Pentru a sprijini în fine soluția ei, decizia susține, că obligația a plăti acțiuni nu conține implicit pentru Banca Marmorosch Blank și obligația de a constitui societate, și că nu plata în acțiuni, dar plata în numerar a fost cauza determinantă a vânzării.

„Am arătat că obligația de a da acțiuni implică obligația de a constitui Societatea care era o obligațiune de a face; că nu se poate fără ea, și că astfel obligația de a da acțiuni ar fi fără obiect. Dar decizia nici nu răspunde la apărarea noastră, nici nu arată în ce altfel ar putea fi realizată acea obligațiune de a da acțiuni. Decizia doar tăgăduiește existența acelei obligațiuni de a face.

„Am invocat formal contractul și toate actele ce stabilesc acest punct. Nu numai că el nu a fost trecut sub tăcere, dar a fost arătat tot timpul și cu toate actele. Și am mai cerut să dovedim și cu interogator obligația de a face. Curtea de Apel nu a încuviințat această probă și nu a dat urmare cererii noastre. Ea decide tocmai contrariul de aceea ce cerusem, a dovedi, pentru a conchide astfel la existența obligației facultative.

Și când prestațiunea Băncii Marmorosch Blank implică acea obligație de a face, nu se putea spune că acea obligație de a face nu era o cauză determinantă a vânzării. Prețul este de sigur o cauză determinantă în o vânzare.

„Și fără motivare mai decide Curtea de Apel că anume lucruri ar fi fost „Impuse” recurentului, că plata în numerar ar fi fost pentru el o „necesitate”, — pentru a deduce de aci, că plata în numerar ar fi determinat a face vânzarea și a conchide astfel la existența obligațiunei facultative. Și aci, Curtea de Apel omite a se ocupa de actele și susținerile noastre și nu încuviințează cererea de interogator pentru a stabili convenția dintre părți privitoare la banii de care se spune în contract, că s'au plătit, — și decide tocmai contrariul de aceea ce dovedisem și mai cerusem a dovedi Curtea de Apel omite a cerceta actele și susținerile noastre ce arătau, că recurentul nu a fost decis a vinde Sanatoriul său de cât prin îndatorirea luată de, a se constitui o societate în care să fie coprins și Sanatoriul și care recurentul urma să fie acționar pentru mai mult de un sfert din valoarea Sanatoriului. Și nu încuviințează nici aci interogatorul cerut. Ea omite a cerceta actele și susținerile noastre, dar se ocupă de alte chestiuni, cum este acela „cu rolul” preponderent de care recurentul nu a vorbit nici odată, și din care fără motivare, decizia susține că recurentul ar fi făcut cauză determinantă a vânzării.

„3) Nu s'a încheiat ulterior contractului nici o învoială modificatoare a contractului.

„Violarea dreptului de apărare.

„Exces. Nemotivare. Denaturare de acte și fapte. Gravă eroare. Omisiune a cerceta actele și susținerile noastre asupra lor. Violarea regulilor pentru formarea și dovedirea convențiilor și pentru interpretarea actelor. Violarea art. 1169.

Banca Marmorosch Blank a respins cererea făcută de recurent prin somația lui făcută în 1921, iar la 14 Noembrie 1923 recurentul s'a desistat dela acțiunea din 1921, fără ca Banca să fi dat adeziunea la cererea ce fusese formulată prin acea acțiune.

„Iar propunerea făcută de Banca Marmorosch Blank prin notificarea sa din 23 Decembrie 1923 a fost respinsă de recurent.

„La nici un moment deci nu s'a putut realiza un acord de voințe pentru a modifica contractul.

„Decizia susține însă, în a doua ipoteză a ei, că modificarea contractului s'ar fi realizat prin o altă convenție ulterioară, anume: că recurentul prin actul de gaj din Septembrie 1923 a făcut ofertă în acest sens Băncii Marmorosch Blank; că oferta a fost comunicată de Banca Râmnicului; și că ea a fost acceptată de Banca Marmorosch Blank prin notificarea ei din 23 Decembrie 1923; Că astfel acordul s'ar fi încheiat, și că modificarea contractului ar fi fost realizată fără să fi putut fi oprită de nimic.

„Acest punct nu a fost propus de adversar. Nimeni nu a pus în dezbateri această chestiune. Asupra ei nu s'au făcut nici o discuție. Această susținere apare pentru prima oară în decizia Curții de apel. Instanța de fond decide asupra unui punct capital fără ca recurentul să fi fost în situația de a-și prezenta apărarea.

„Iar soluția din a doua ipoteză a deciziei este obținută numai prin exces, prin o gravă denaturare a actelor și faptelor.

„Actele invocate nu conțin sub nici o formă vreoa solicităție adresată vreunui terțiu, sau acceptare a unei oferte. Nimic de acest fel nici în röstul, nici în conținutul, nici în termenii lor. Decizia nu arată, nici partea din aceste acte, care să conțină acea propunere către terțiu pentru încheierea unei convenții, sau acceptarea unei asemenea oferte, — nici că s'ar găsi împlinită vreuna din condițiunile pentru formarea, existența, dovedirea, elementelor unei convenții. Ea nu ține seamă de coprinsul și termenii lor. Decizia omite a vedea coprinsul și termenii actelor care tocmai opresc orice explicare de acest fel.

„Instanța de fond denaturează complet și cele trei acte de care vorbește, desistarea, acțiunea în rezoluțiune, somația din 29 Decembrie 1923. Ea omite a cerceta întregul complex de acte și dovezi, cu care actele invocate de decizie sunt în legătură, — cum omite a cerceta susținerile și apărările noastre asupra lor. Tot complexul de probe dovedesc, toate și fiecare în parte, că soluția deciziei se isbește de realitatea lucrurilor și de acte, care chiar și în urma aceluși pretins acord de care vorbește decizia, arată cu stăruință că obligația Băncii Marmorosch Blank este numai aceea de a plăti acțiuni.

Considerând că intenția părților într'o convenție se poate stabili numai prin interpretarea clauzelor acelei convențiuni, ei ea se poate deduce atât din împrejurările în care convenția a fost încheiată cât și din modul cum ea a fost executată.

Că în speță instanța de fond a fost în drept deci, că având în vedere o serie de acte posterioare actului de vindere-cumpărare intervenit între recurent și banca intimată și anume notificarea și prima acțiune a recurentului din 1921 precum și actul din 1923 prin care recurentul gajă Băncii Marmorosch creianța ce avea contra intimății, să conchidă că din aceste acte făcute de însuși recurentul în executarea contractelor rezultă în mod evident că prin clauza prin care Banca intimată se obligă a plăti restul de preț în acțiuni ale Societății Olănești, părțile au înțeles că acest mod de

plată să constituie o simplă favoare iar nu o obligațiune pentru Banca intimată, care eră în drept a se elibera, după alegerea sa, și în numerar.

Considerând că această interpretare a instanței de fond, făcută fără denaturarea vre-unui act și având în vedere întregul complex de acte prezentat de ambele părți fără a omite nici acțiunea din 1923 sau scrisoarea din 1 Ianuarie 1924 — după cum inexact afirmă recurentul în motivul său de casare, — scapă controlului acestei Inalte Curți și deci din acest punct de vedere prima parte a motivului II de recurs urmează a se respinge ca nefondată.

Considerând că, deși este exact că în stabilirea împrejurărilor de fapt care au dus Curtea de apel la concluzia sus arătată, această instanță nu a examinat și interogatorul propus de Dr. Puțureanu, omisiunea ei nu poate fi însă esențială, întrucât din examinarea întrebărilor puse prin acel interogator, se constată că el se referă cu totul la alte chestiuni decât acelea susmenționate în motivul de casare și care sunt cu totul streine soluțiunii litigiului.

Că așa fiind și din acest punct de vedere motivul II de casare fiind nefondat urmează a se respinge și în consecință deciziunea Curții menținându-se pe interpretarea contractului de vindere-cumpărare devine inutilă discuțiunea motivului III care se referă la considerentul prin care Curtea constată că în tot cazul clauza din contractul de vindere-cumpărare relativă la plata restului de preț să fi fost modificată printr-o convenție ulterioară.

Asupra motivului IV de casare astfel formulat:

Plata făcută de Banca Râmnicului nu are nici o eficacitate.

„Exces. Nemotivare. Omisiune a cerceta actele și a se pronunța asupra susținerilor și apărărilor noastre. Denaturare de acte și fapte. Eroare. Violarea art. 479, 480 c. c. 1685 și urm. c. c. 1391 și urm. c. c. 1092 și urm. 1100 și urm. și a regulilor și principiilor ce arată când și cum se face o plată valabilă. Violarea art. 1699 c. c. și 488 c. c. Violarea regulilor și principiilor care stabilesc raporturile între un creditor față de debitorul său. Violarea convenției părților.

„O plată în numerar e valabilă și liberează de debitor când există datorie în numerar și puțința pentru debitor de a plăti în numerar.

„In speță nu există nici o datorie în numerar, nici o posibilitate a plăti în numerar. Plata în numerar deci, nu era valabilă și nu libera pe Banca Marmorosch Blank.

„Am arătat că era nefondată susținerea că Banca Râmnicului avea calitatea a primi în numerar și că era nefondat apelul Băncii Râmnicului sprijinit pe această susținere.

„Am arătat că această plată făcută, între cele două Bănci față de actele recurentului, era neopozabilă acestuia, ca fiind un act făcut între alții. Și am arătat că, deosebit de aceasta, nici nu se mai putea pune în discuție, nici acest punct, nici apelul Băncii Râmnicului față de scrisoarea din 1 Ianuarie 1924 în care Banca Râmnicului declară că primește banii, „sub rezerva validității plății lor, față de Dr. Puțureanu, în acțiunea în rezoluțiune ce a intentat”, că se stabilește prin această învoială între terți, pe care o putem stabili prin orice mijloc, că nici chiar ei nu au considerat ca liberatorie acea plată, — căci rezervele au fost făcute tocmai asupra validității acestei plăți.

„Instanța de fond omite a cerceta acest act, cum își arățărilor noastre asupra acestui punct. Actul acesta, ce mai aduce dovadă, încă odată, că ambele ipoteze ale deciziei sunt contrarii actelor dintre părți, — arată că nu se poate cerceta vreunul din punctele prin care se cerea dovedirea liberării Băncii Marmorosch Blank, dedusă din validitatea acestei plăți.

„Actul acesta de care decizia omite a se ocupa, mai arată că plata nu era liberatorie nici chiar în ipotezele în care se

pune instanța de fond. El tocmai arată că oprirea făcută Băncii Marmorosch Blank, față de rezervele sub care i se primea banii de către Banca Râmnicului prin învoiala din 1 Ianuarie, nu putea vorbi nici de notificarea din 14 Noembrie 1923, făcută de altfel în aceeași zi, când a avut loc desistarea, — nici de cele trei acte de care vorbește decizia și care sunt dovada că însăși posibilitatea de a mai plăti în numerar încetase.

„Dar decizia mai arată ca temei al soluției că Banca Marmorosch Blank a fost liberată prin acea plătire, — și faptul că gajarea valorează ceziune, — că actul de gaj prevede facultatea pentru banca Râmnicului de a intenta acțiune — că actul de gaj a fost notificat de banca Râmnicului.

„Invocând aceste puncte pe care se mulțumește a le enunța, instanța de fond nu numai că nu explică și nu motivează susținerea ei, dar prin afirmările ce face, nici nu se pronunță asupra apărărilor noastre și violează legea și principiile.

„Ceziunea ce se face cu titlul de gaj conform art. 479 nu face pe creditorul gagist titular al dreptului pus în gaj, ca în art. 1391 c. c. După cum debitorul rămâne proprietar al lucrului corporal ce a pus în gaj, — tot așa și cel ce a pus în gaj un bun încorporal rămâne titular al dreptului său. Legea completând sistemul său de apărare al creditorului a edictat art. 479 c. com. pentru creditorii ce au gaj pe bunuri încorporale.

„Creditorul gagist nu devine titular al unei creianțe gajate. Titularul rămâne debitorul gagist. El are exercițiul acțiunilor sale și conducerea patrimoniului său.

„Și fiind astfel, singur titularul, recurentul a făcut alegerea între cele două drepturi arătate precis în actul de gaj și între care trebuia să facă o alegere. El sa desistat de la acțiunea intentată în 1921 și rămânând cu creianța din contract ce dă drept la acțiuni, el a intentat acțiunea în rezoluțiune de față, când terțiul debitor, în culpă și somat, nu a avut să-și execute obligația. Daunele la care acțiunea în rezoluțiune va da naștere, — (și care de altfel în speță sunt singurul lucru ce se poate obține când prestațiunea debitorului implică o obligațiunea de a face), aceste daune se vor încasa de creditorul gagist și vor rămâne gajate conform actului de gaj, — drepturile lui purtând asupra daunelor ce sunt a se da în locul obiectului obligațiunii de a face din creanța gajată.

„Creditorul gagist nu putea deci avea în speță alt drept, decât acesta. Drepturile lui nu poartă decât asupra bunurilor ce vor rezulta din realizarea creanței, — și ea nu dă în caz de neexecutare, conform art. 1075, decât drept la daune. El nu putea în acest caz, nici cere nici primi altceva.

„Față de aceste date și fapte, instanța de fond nu mai putea susține, că banca Râmnicului avea calitatea de a primi numerar și a descărcarea pe Banca Marmorosch Blank de obligațiunile ei decurgând din actul de vânzare, — și aceasta pentru motivul că gajarea valorează ceziune. Ar fi putut exista acel lucrul — în soluția pe care ce da decizia — dacă, împotriva art. 479 c. c. 488 c. c. principiilor și a voinței părților arătate formal în act, gajarea ar fi făcut pe creditorul gagist titular conf. art. 1391, ori, nefiind astfel banca Râmnicului nu era titulara — și gajarea valorând ceziune, de care vorbește decizia, nu mai putea fi considerată de a da descărcarea valabilă, — descărcare pe care de altfel, banca Râmnicului nu era titulara — și gajarea valorând ceziunea de făcută, cum o spune ea sub rezerva validității plăței, față de Doctorul Puțureanu în acțiunea în rezoluțiune.

„De asemenea nu se putea deduce alt temei din facultatea acordată în actul de gaj, pentru Banca Râmnicului de a intenta acțiunile, — această facultate nefiind de cât o consecință a celor de mai sus, acel punct arătând tocmai, că singur titular este numai debitorul gagist. Mențiunea în contract avea deci, menire cu totul alta de cum o deduce decizia. Iar notificarea nu avea, cum o arată legea, alt scop și alt efect, decât de a permite creditorului gagist să-și apere drepturile și să indice terțiului debitor, locul de plată pentru aceea ce

datorează, — dar numai pentru ceea ce, în adevăr, datorează.

„De asemenea nu e liberatorie nici chiar în ipotezele deciziei, plata făcută numai la un depozitar, care nici nu are calitatea a da descărcare, și care mai și face rezerve formale asupra acestui punct. El face această rezervă, pentru că creanța lui nu-i era ajunsă la scadență și deci, nu luase nici o măsură pentru realizarea drepturilor sale.

Față de această situație, întreg acest punct, iarăși nu mai putea fi pus în discuție și numai prin nemotivare, susține decizia împotriva actelor, pe care nu le cercetează, că gajul ar fi ajuns la scadență”.

Considerând că pentru a se respinge acțiunea în reziliere intentată de recurent contra Băncii intimată pentru neplata restului de preț de 750.000 lei instanța de fond examinând clauzele contractului prin care recurentul gajă Băncii Marmorosch creanța de mai sus ce are contra Băncii intimată pe baza contractului de vindere-cumpărare intervenit între ei, constată că în acest act s'a prevăzut expres că gajul contractului echivalează pentru Banca intimată cu o concesiune a creanței ce recurentul are contra ei și ce s'a lăsat Băncii Marmorosch, creditoarea gajistă, facultatea de a acționa direct pe intimată pentru plata sumei cedate.

Considerând că, față cu termenii categorici ai acestei clauze instanța de fond a putut fără a i se putea aduce imputarea că ar fi săvârșit vre-o denaturare și conchide în baza dreptului său suveran de interpretare a actelor, că prin clauza menționată Banca intimată a devenit debitoare cedată a Băncii Marmorosch cu privire la suma în litigiu și că deci ea s'a liberat valabil față de recurent de plata acestei sume făcută Băncii Marmorosch în urma notificării ce această Bancă i-a făcut.

Considerând că deși instanța de fond omite a examina scrisoarea Băncii Râmnicului, cu data de 1 Ianuarie 1924, de primirea numerariului, această omisiune nu poate fi esențială, deoarece această scrisoare cuprinzând rezervele ce această Bancă le-a făcut față cu posibilitățile sub care plata respectivă putea fi considerată ca liberatoare pentru Banca Marmorosch, privește și regulează raporturile numai, dintre aceste Bănci și de aceea din convenția ce ea cuprinde nu se poate trage nici o concluzie în favoarea recurentului.

Pentru aceste motive, Curtea, respinge recursul, etc.

INALTA CURTE DE CAS. ȘI JUSTIȚIE S. III

Audiența dela 16 Februarie 1926

Președinția d-lui AR. ALEXANDRESCU, Consilier

Banca de scont din Timișoara cu Iszo Géro

Decizia No. 191

Împrumuturi de război austriace. Lombardarea lor la Băncile din teritoriile alpine. Statul român nu este obligat să restituie valoarea acestor titluri.

După tratatele de pace, împrumuturile de război austro-ungare, necăzând în sarcina statelor succesoare, cum cade în sarcina lor datoria publică austro-ungară, reclamarea plății acelor titluri nu privesc statele succesoare, ci pe statul austriac și ungar.

Dacă Statul român a luat asupra sa activul și pasivul sucursalelor Băncii austro-ungare de pe teritoriul său, aceasta nu justifică existența unei creanțe legale contra Statului român din titlurile de război lombardate la aceste sucursale, întrucât Statul român a făcut rezerve formale în această privință și față cu această rezervă împrumuturile de război ale resortisanților din teritoriile alpine sunt fără valoare față de guvernul român, dându-i având dreptul a reclama guvernului austriac sau ungar, iar în caz de refuz să se adreseze Tribunalului arbitral mixt. Situațiunea lombardurilor este aceeași.

Curtea,

Ascultând citirea raportului făcut în cauză de d. consilier Gh. Nedici, pe d-l avocat P. Negulescu în dezvoltarea motivelor de casare în lipsa intimatului și

Deliberând,

Asupra recursului făcut de Banca de Scont din Timișoara contra deciziei Curții de apel din Timișoara cu Nr. C. III, 1649-1923 prin care s'a anulat sentința Camerei arbitrală Loyd cu Nr. 136-4-1923 și s'a respins acțiunea intentată de numita Bancă contra lui Iszo Géro pentru suma de 22580 lei subscrisă la al VIII împrumut de război maghiar, prin Banca Timișoara, cu obligațiunea de a fi înapoiată băncii în rate.

Având în vedere că prin motivele sale de recurs Banca de Scont din Timișoara susține că s'au violat disp. art. 96 din legea LIX, 1881, care arată în mod detaliat cazurile în care se poate ataca sentința Camerei Arbitrale, iar în speță, nu este nici unul din aceste cazuri; că acțiunea intentată contra lui Iszo Géro se bazează pe un contract de împrumut obișnuit, așa că titlul de drept nu este lombardarea de împrumut de război, cum greșit a considerat Curtea de apel, ci trebuie calificat sau de contract de mandat sau de contract de împrumut; în ambele cazuri banca susține că trebuie să i se restituie banii subscrși pe numele intimatului, că jurisprudența Inaltei Curți de Casație, luată de bază la judecată de Curtea de apel, nu se potrivește în cazul de față, unde titlurile nu au fost relombardate; că chiar dacă s'ar fi constatat acest lucru, încă banca are dreptul la plata valorilor titlurilor, întrucât Banca Națională încasează împrumuturile de lombard ale Băncii Austro-Ungare în calitate de succesoare.

Având în vedere, că din decizia atacată cu recurs rezultă că părătul a atacat sentința Camerei Arbitrale în fața Curții de apel pentru motivul că starea de fapt s'a stabilit cu violarea regulii de procedură, întrucât a omis fără sa motiveze proba cerută a dovedi că n'a ridicat dela Banca reclamantă împrumutul pretins și n'a dat nici mandat reclamantei pentru lombardarea titlurilor împrumutului de război subscris; în afară de aceasta a invocat jurisprudența Curții de Casație, cerând respingerea acțiunii. Curtea de apel după ce constată în fapt că obiectul acțiunii este o sumă de bani provenind din subscrierea unor titluri la împrumutul de război Austro-Ungar, cari titluri au rămas ca gaj în posesiunea reclamantei, respinge acțiunea, argumentând că după tratatele de pace asemenea împrumuturi privesc pe statele austriac și ungar de azi și deci lombardurile unor asemenea titluri nu pot fi valorificate decât dela aceste state, iar nu dela părăt.

Considerând că, în adevăr, după tratatele de pace, împrumuturile de război austro-ungare necăzând în sarcina statelor moștenitoare de a le plăti, precum cade în sarcina lor datoria publică austro-ungară dinainte de război, aceasta din urmă în proporția ce Comisia de reparațiuni o va fixa, reclamarea plății acelor titluri de război nu privește acele state, ci pe statul austriac și ungar de astăzi.

Considerând că împrejurarea, că Statul Român, care a semnat convențiunea neratificată de Parlament, prin care întocmai ca toate statele succesorle aliate din imperiul austro-ungar, ia asupra-și activul și pasivul sucursalelor Băncii austro-ungare de pe teritoriul său, în anume condițiuni, nu justifică existența vreunei creanțe legale în contra statului român din titlurile de război lombardate sau nu la acele sucursale, întrucât guvernul român când a subscris și ratificat această convențiune a făcut rezerve formale că prin a-

ceastă nu înțelege de a da vre-o valoare împrumuturilor de război austro-ungare, care nu-l privește și nu înțelege a le ratifica.

Considerând dar, că față de o asemenea rezervă formală din partea guvernului român, împrumuturile de război ale resortisanților din teritoriile eliberate devenite azi românești sunt fără valoare pentru acel guvern, iar cei vătămăți prin asemenea plasamente n'au decât, conform tratatelor, să reclame guvernelor statelor austriac și ungar de astăzi spre a fi desdăunați restituindu-li-se sumele plătite, iar în caz de refuz să se adreseze Tribunalului Arbitral Mixt, instituit în acest scop prin tratatele de pace, iar nici de cum instanțelor judecătorești ordinare.

Considerând că, din moment ce împrumuturile de războiu austro-ungare au această soartă după tratatele în vigoare și după situația specială del noi, lombardurile cad și ele dela sine, iar dacă reclamanta, ce a plasat pentru intimat sume de bani în asemenea titluri, vrea să și le recapete, ori să obție diferența dintre valoarea lor și quantumul lombardului, n'are de cât să se adreseze guvernului austriac sau ungar, căroră le-au folosit sumele pentru purtarea războiului iar în caz de refuz să reclame sumele acelor guverne prin intermediul Tribunalului Arbitral Mixt.

Considerând că din toate aceste puncte de vedere rezultă că Curtea de apel n'a violat nici un text de lege când a considerat cazul de competență din speță, creiat prin o lege ulterioară legii despre procedură civilă, că intrând în prevederile paragrafului 69 al legii LIX din anul 1881 și când a respins acțiunea intentată de recurentă contra intimatului Iszo Gero și deci motivele de recurs fiind nefondate, recursul urmează a fi respins.

Pentru aceste motive, Curtea respinge recursul, etc.

TRIBUNALUL IFLOV SECȚIA II-a COM.

Audiența dela 14 Octombrie 1926

Președinția d-lui S. RADOVAN Judecător de sedință

Banca Românească cu Inginer Gr. G. Stavăr

Sentința comercială No. 1265

Tribunalul poate aprecia din diferite împrejurări de fapt dacă contul ce există între părți are caracterul unui contract de cont curent.

Depunerea în contul unei persoane a unei sume spre a-i servi de garanție la executarea unor lucrări și ridicarea acestei garanții după efectuarea lucrării chiar de deponent nu dovedește că depunere în cont ar avea caracterul unui contract de cont curent, ci din potrivă întrucât n'a gerat transfertul proprietății valorilor depuse dela deponent asupra celui în contul căruia s'a depus. Art. 370 cod. com.

Tribunalul

Asupra acțiunii de față.

Având în vedere actele și lucrările dela dosar cum și susținerile părților orale în instanța în sensul concluziunilor scrise și depuse la dosar.

Având în vedere că reclamanta Banca Românească prin acțiunea sa făcută cu petiția înreg la No. 10672 din 926, cerea ca pârâțul Inginer Gr. Stavăr, să fie obligat la plata sumei de 246.700 lei, ce datorează în baza unui cont curent ce reclamanta a deschis la 22 Aprilie 1911.

Având în vedere că reclamanta în dovedirea acțiunii sale se servește de un cont curent aflat în copie legalizată la dosar din care se constată că au un sold de 246.700 lei — și de scrisoarea cu data de 29 Mai 1912 emanată de la pârâț prin care acesta recunoaște că reclamanta i-a depus garan-

ția în suma de 102.000 lei, în efecte la Casa de Depuneri pentru garantarea lucrărilor, luate în antrepriza de către pârâț la Constanța.

Având în vedere că reclamanta mai susține că mai târziu dela depunerea garanției, pârâțul Stavăr intrând în asociație cu Rud Wolle din Lipsca, acesta la rândul său a depus suma de 102.000 lei obținând un credit de 200.000 lei pentru firma Wole Stavăr, pretinzând ca pentru garantarea a acestei sume intră și garanția depusă singur de pârâț, garanție care a fost ridicată de reclamantă, socotind prin aceasta achitată firma Wolle Stavăr, și deci pârâțul a rămas dator garanția pretinsă intru cât nu putea să se achite de două datorii.

Având în vedere că din scrisorile cu data de 23 Iulie 1911 rezultă că reclamanta a depus la Casa de Depuneri titluri în sumă de 102.000 lei pentru garantarea lucrărilor luate de pârâț, la Silozurile din Constanța.

Având în vedere că din certificatul Casei de Depuneri și consemnațiuni cu No. 44528 din 926, se constată că suma de 102.000 lei depuse în efecte de către reclamanta Banca Românească în contul garanției pârâțului Ing. Gr. Stavăr, pentru lucrările magaziei silozuri din portul Constanța în baza adresei cu No. 148 din 22 Ianuarie 1914 a Direcțiunii Generale a Porturilor și Căilor de comunicație, suma depusă ca garanție a fost liberată reclamantei.

Având în vedere că reclamanta cu nimic nu face dovada că garanția depusă, pe numele personal al pârâțului Stavăr, i-a fost concesionată pentru a putea sta ca garanție pentru firma Wolle Stavăr, ulterior înființată, deoarece chiar din scrisoarea din 29 Mai 1912, emanată dela pârâț pe care se întemeiază reclamanta rezultă că însuși pârâțul Stavăr, atrage atenția reclamantei că garanția depusă de dânsul personal să rămână și mai departe pe contul său personal pentru lucrările dela Constanța, iar creditul nou deschis în suma de 200.000 lei să rămână pe seama asociației „Wolle și Stavăr”.

Considerând că reclamanta pentru a putea dovedi totuși că suma ce reclamă capital cât și dobânzile, comisioane etc. la această sumă și care în total formează obiectul prezentei acțiuni susține că pârâțul Stavăr se găsea în legătură de cont curent cu reclamanta și că astfel când s'a lichidat contul Wolle Stavăr s'a înțeles că suma de 102.000 lei ridicată de reclamanta Bancă Românească să nu fie decât un mijloc de achitare al contului Wolle Stavăr, prin unul din reprezentanții săi lui Stavăr, iar datoria inițiată a lui Stavăr personal să continue prin debitul contului curent.

Considerând însă că atunci când se depune de Banca Românească suma de 102.000 lei în efecte ca garanție pentru d-l Stavăr, la Casa de Depuneri pentru ca acesta să poată lua lucrarea dela magazinele Silozuri Constanța, nu se vorbește nimic de vreun cont curent și nici un alt act posterior nu dovedește că părțile au convenit la schimbarea caracterului depunerii acesteia astfel că urmează să se vadă că odată cu ridicarea acestor efecte dela Casa de Depuneri a încetat și obligațiunea ce decurge pentru d-l Stavăr din convențiune, rezultând din acest depozit dela Casa de Depuneri.

Având în vedere că astfel fiind și că cuvintele din când în când din scrisoarea pârâțului Stavăr către Bancă, cuvântul cont curent nu dovedește că la data înființării depozitului de 102.000 lei, acesta avea un cont curent contract cu obligațiunea specială care trebuiesc dovedite altfel decât prin întrebuintarea unui cuvânt de „Comptul meu” în scrisori comerciale.

Că deci astfel fiind, în lipsă de alte dovezi acțiunea reclamantei devine nefundată și cată a fi respinsă ca atare.

Văzând și cererea de spese, Tribunalul le fixează la suma de 2000 lei.

Respinge ca nefundată acțiunea intentată de reclamanta Banca Românească.

NOTA. — Tribunalul prin sentința de mai sus, între alte chestiuni se pronunță și asupra pretinsei existențe a unui contract de cont curent.

Iată speța în două cuvinte :

În Aprilie 1911 Banca Românească depune la Casa de depuneri și consemnațiuni 102.000 lei în efecte în comptul d-lui Inginer Stavăr pentru ca acesta să ia în antrepriză dela Stat executarea unor silozuri în portul Constanța.

În Ianuarie 1914 în urma executării acestor silozuri de către antreprenor, Banca Românească ridică dela Casa de depuneri și consemnațiuni cei 102.000 lei efecte, întrucât garanția devenise liberă prin faptul că antreprenorul executase lucrările în conformitate cu caetul de sarcini.

Tocmai după 12 ani, adică în 1926 Banca Românească face acțiunea de față prin care cere ca pârâtul să-i plătească 246.700 lei, sumă la care s'ar fi ridicat pretinsul contract de cont curent cu dobânzi și comisioane dela 1911 și până la data acțiunii; întrucât reclamaanta afirmă că depunerea celor 102.000 lei efecte se făcuse d-lui Stavăr în cont-curent.

Tribunalul prin sentința ce o adnotăm, examinează dacă speța intră sau nu în ipoteza unui contract de cont-curent, și această putere de apreciere o are Tribunalul, căci nu este suficient ca între părți să existe un cont și că una din părți să prezinte un extras legalizat de cont curent ca în speță, pentru că Tribunalul să decidă că ne găsim în situația unui contract de cont-curent.

Intr'adevăr Tribunalul făcând această examinare, nu face altceva decât să uzeze de facultatea suverană de interpretare a convențiilor dintre părți (a se vedea decizia Casației franceze din 16 Decembrie 1918, Pand. Fr. 1920, I, p. 63) și în consecință apreciază din diferite împrejurări de fapt dacă contul ce există între părți are caracterul unui contract de cont-curent.

Și care ar fi caracterele esențiale ale contractului de cont-curent?

Aceste caractere după părerea subsemnatului sunt perfect sintetizate în definiția dată contului-curent de Delamarre și Lepoitvin (a se vedea: *Traité de Droit commercial par Demangeat*, ed. II, T. II, p. 485) care îl definește astfel:

„Un contract par lequel l'un des contractants remet à l'autre contractant, ou reçoit de lui de l'argent ou des valeurs non spécialement affectés à un emploi déterminé, mais en toute propriété et même sans obligation d'en tenir l'équivalent à la disposition de celui qui remet, en un mot, à la seule charge par celui qui reçoit d'en créditer le remettant, sauf règlement, par compensation à due concurrence, des remises respectives sur la masse entière du crédit et du débit”.

Așa dar după opinia acestor distinși juriști, opinie pe care o găsim în deplină concordanță cu articolele 370 și următorii din Codul comercial, cinci elemente se cer pentru existența unui contract de cont-curent și anume:

- 1) Remiterea sau primirea de către unul din contractanți celuilalt, a unei sume de bani sau a altei valori;
- 2) Remiterea să fie făcută în deplină proprietate;
- 3) Primirea de valori se face cu obligația pentru primitor de a credita pe transmisor cu o valoare oarecare, însă nu cu obligația primitorului de a ține echivalentul valorii primite la dispoziția transmisorului; căci după cum reiese destul de explicit din cuprinsul art. 370 din codul nostru de comerț, obligația ce ar rezulta din primirea valorii se novează într-o obligație de cont-curent;

4) Întrucât fiecare creanță își pierde individualitatea sa, datoriile reciproce, se reglementează prin compensația creditului și a debitului la încheierea socotelei și numai soldul constituie debitul unuia și creditul altuia;

5) Acordul voinței părților asupra tuturor acestor efecte.

Deși asupra diferitelor caractere ale contractului de cont-curent există unele divergențe de opinii și controverse; totuși un lucru e în afară de orice îndoială; doctrina fiind unanimă și anume, că un contract de cont-curent nu poate exista fără remiteri reciproce de valori în plină proprietate și care își perd individualitatea novându-se în obligații de cont-curent. Ori dacă acesta este unul din caracteristicile esențiale ale contractului de cont curent, să revenim la speță și să vedem dacă găsim la dânsa acest caracter.

Banca Românească a depus la Casa de depuneri și consemnațiuni suma de 102.000 lei efecte în contul d-lui inginer Stavăr și această depunere servea d-lui Stavăr, spre a lua în antrepriză construcția unor silozuri în portul Constanța.

Dacă întreprinzătorul nu ducea la bun sfârșit lucrarea, atunci Statul din garanția depusă avea dreptul să ia suma necesară pentru a completa lucrarea în conformitate cu caetul de sarcini.

Ori odată ce lucrarea a fost terminată, implicit garanția devenind liberă, ea urmă să se elibereze proprietarului ei și cum în speță ea a fost ridicată de însuși depunătoarea ei Banca Românească, urmează că Banca a înțeles și a fost tot timpul proprietara sumei depuse și ca atare neoperându-se transferul de proprietate asupra pârâtului nu poate fi vorba de cont-curent.

Ipoteza în care ne găsim e aceea foarte des practică de bănci și pe care doctrina a denumit-o „ouverture de crédit” și pe care băncile în genere le-a plăcut s'o numească impropriu cont-curent, confundând operațiunile de contabilitate bancară a trecerii în registrul cu două coloane, una de credit și alta de debit, cu contractul de cont-curent care e cu totul independent de registrele băncilor și care are caracterul și efectele lui bine definite de articolele 370 și următorii din Codul de comerț.

DR. CORNELIU A. JECU

A apărut în Editura „Cugetarea”
DREPTUL FAMILIAR
ROMÂN
CU LEGISLAȚIA TEORIILOR ALIPIE
DE
MIHAIL PAȘCANU

Profesor la Universitatea din București și la Academia de
Înalte Studii Comerciale și Industriale

Cuprinde: *Expunerea completă a doctrinelor Codului comercial din vechiul Regat în materie de falimente și bancrute, împreună cu toată jurisprudența referitoare, cât și indicații asupra Dreptului de origină italo-francez, cu trimiteri la doctrina și jurisprudența respectivă. Deasemenea mai face o analiză amănunțită a principalelor doctrine ale legislației străine, în special a celei germane, și înfine o expunere a DREPTULUI TEORITIC ALIPIE (ungar și austriac) în această importantă materie. În fine sunt cercetate și principiile fundamentale ale legislației concordatelor preventive și în anexă este dat ANTEPROIECTUL întocmit în această privință de UNIUNEA CAMERELOR DE COMERT DIN ROMANIA.*

Prețul Lei 500